

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΟΡΑ

Δ. Φ. ΚΑΙ ΥΦΗΡΕΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'. — ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1891

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΗΤΕΑ

Ἐσωτερικῶν δρα. 10. Ἐξωτερικῶν φρ. χρυσῶν 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἑταίρου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΕΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

δραχμαὶ 10 ἐν τῷ ἔσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσῶν 10 ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Συνδρομητὰ ἔργαίρονται ἐν τῷ γραφεῖο τοῦ περι-
οδικοῦ, κειμένω ἐν τῇ ἐσορῆ τῶν ἐγλῶν Θεοδώρου,
ἠδὲ Μιλτιάδου ἀριθ. 27, καὶ ἐν ταῖς βιβλιοπωλείαις
Ἀλέξη Κωνσταντινίδου καὶ Γ. Κωνσταντῆ.

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆνας.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσαι διαρεῖαι πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσαι συνδρομὴ πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν ἠρμόδιον τῆς Ἀναπλά-
σεως Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γεωργιανὸν ἢ πρὸς
τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώρ. Κωνσταντῆ, συμ-
βολαιογράφου.

Τὰ κερπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ
δὲν ἐπιστοιφῶνται.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - Γ. Ε. ΜΗΣΣΟΛΩΦΡΑΣ - ΚΛΗΜΗΤΤΗΣ
ἐν ἈΘΗΝΑΙΣ

ἐν ἈΘΗΝΑΙΣ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Προσκλητικὸν τῶν Σιβιριανῶν ἀθηναίων ἀθη-
ναίων καὶ προσέδρον τῆς ἑταῆς Συνόδου κ. Γεωργίου
κατὰ τὴν ἐσορῆ τῶν ἐγλῶν αὐτοῦ. — Περὶ τῆς
καταστάσεως τῆς φραγῆς μετὰ Πάριον κατὰ Ὁρθο-
δόξους καὶ Λατίνους. Ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐλ-
θεσιμώτατον Δὲν-Παύλον, ἠδὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου
πρώην Κρητικῆς κ. Συναγωγῆς. — Περὶ ἐπιστήμης
τῆς Φιλοσοφίας, ἠδὲ Σ. Νικολάου ἀρχιεπισκόπου,
— Γεωργίου Μάλλου, ἢ ἐκ πύκτου κροσσῆ, ἠδὲ
Δ. Μαντῆ. — Ἡ γενεὰ καὶ ἡδὲ Δ. Μαντῆ, κει-
μητοῦ. Ἑκκλησιαστικὰ κείμενα. — Δελτίον
βιβλιοθηκῆς. Ἀλλογενεῖα.

ΠΡΟΣΔΕΛΛΙΔ

ΤΟΥ Σ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΣ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΚΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΕΞΗ ΤΩΝ ΕΡΕΤΑΣΘΝ ΑΥΤΗΣ

Σεβασμιε ἑταίρη, κ. Βασίλειε ἐπίσκοπε,

Μετὰ τὴν πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν ἀναμεμφθεί-
σας ἀσθένειαν καὶ ἐπιστίας ὑπέκ τῶν θεοφυλά-
κτων ἡμῶν Βασιλέων καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ Ἑ-
θνοῦ, καθήκον ἠρωτήμεθα ἑσῶν, σπουδαί-
τες τῇ διαχωρηθείσῃ ἀπ' ἀρχῆς τοῖς βίβ, ἵνα
προσφωνήσασθε καὶ ἐκ τῆς ἀπέως ταύτης
εἴ, ὡς ἐκ παλαιότερον, ἀδελφοὶ πολυκατάδητοι καὶ
Σεβασμιε, διὰ βραχέων κατὰ τὴν τελευτήν
ταύτην προσερχέσθαι τῆς ἡμῶν ταπεινότητος
προθέσωμεν ἐνώπιον ὑμῶν τὰ κατὰ τὴν προ-
λαβούσῃ συνοδικῇ περιόδῳ πρὸς τῆς ἐνω-
τάτης ταύτης τῆς Ἑκκλησίας ἀρχῆς διαχω-
χθέντα, καὶ ὑποδείξομεν κατὰ τὸ μέτρον τῶν
ἀσθενῶν ἡμῶν ἀνάγκων ἐκ τῆς περιπέτειας

βραχέως πείρας, τίνων ἡ Ἑκκλησία δέεται
προτίστας, καὶ περὶ τίνων θέον περιστραφῆσαι
πᾶσαν τὴν μέριμναν τοῦ ἑσῶ τοῦτου σομα-
ταίου κατὰ τὸ ἦδη ἀρξάμενον συνοδικὸν ἔτος.

Ἡ ἐκείσε αὐτῆ τῶν γενομένων καὶ ἡ τῶν
γεννησόμενων ὑπόδειξις διπλοῦν τὸν σκο-
πὸν ἔχει, οὐ μόνον ὅπως καὶ αἱ κατὰ
μέρος Ἑκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Κράτει ἡ-
μῶν ἐκ τῶν προτέμων γενώσασθε τὰς σκέ-
ψεις καὶ ἐνεργείας τοῦ πνευματικοῦ ταῦτου
κέντρου, ἀλλ' αἱ δυνατὸν καὶ τὰ μελετώμενα
προγενώσασθε, καὶ μακροῦτον ὑποβηθῶσι
καὶ συναντικαμβάνονται ἡμῶν, ὅπως οὕτω
μετὰ πλείονος τῆς πεποιθήσεως εἰς τὰ πρόσω
βιαιώμεν, διὰ κοινῆς συνεργασίας, πάντων
συντελούντων εἰς τὴν ἐπίσχεσιν τῆς ἁγίας ἡ-
μῶν Ἑκκλησίας, εἰς τὴν κραταίωσιν τοῦ θεο-
κεντρικοῦ φρονήματος, καὶ εἰς τὴν ἀφίλο-
στέρων διάδοσιν τῶν θεῶν τοῦ ἑσῶ Ἐδου-
ρελίον ἀληθειῶν, ὧν ἄνευ πάντε κοινωνία κιν-
δυνεύει νὰ μαρυνθῇ καὶ ἀποξηρανθῇ.

Καὶ κατὰ τὴν ἐσορῆ τῆς ἦδη ληξάσης Συ-
νοδικῆς περιόδου διὰ τῆς ἀμεταῆς ἡμῶν προσ-
φωνήσεως ὑπεδείξαμεν τὰ τε πραχθέντα καὶ
τὰ προκείμενα ἐκείνα μὲν ἀντιπροβαλόντες
πρὸς τὰ πρό ἡμῶν γενημένα, ὡς ἵπως πρὸ
τῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ περιουσίου τοῦ Θεοῦ
λαοῦ δικαιωθῶμεν, ἀλλ' ὅπως ἐξυγάρωμεν τῆς
πλήρης ἐκείνου, οἵτινες φιλῆσαν τείνοντες
ὡς θύματα τῆς ἐδυστίας αὐτῶν ἐγένοντο,
πολλὰ ἡμῶν καταμεμφόμενοι ταῦτα δὲ ἐπὶ τῇ
βεβαίᾳ ἐλπιδί βε, ὡς ὁμοφώνως παρὰ τε τῶν
ἁγίων Συνόδων καὶ τοῦ Βασιλικῶ Ἐπισκό-
που ἀποδεκτὰ ἀσμένως ἐγένοντο, οὕτω καὶ ἐν

τη εφαρμογή ἐνεῦθεν μὲν τῆς δημοθύμου καὶ προθύμου ἤθελον τύχει ὑποστηρίξεως, ἐκείθεν δὲ τῆς βεβαίας ἐγκρίσεως καὶ ἐπικυρώσεως.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἐκτύλιξιν τῆς πραγματοποιήσεως ἢ μὴ τῶν ὑφ' ἡμῶν προταθέντων, ἐπιτρέψατε, Σεβασμίον ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἵνα διὰ βραχείων διεξέλθωμεν τὴν τρέχουσαν τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν ἐνέργειαν κατὰ τὴν λήξασαν περίοδον.

Κατὰ τὰ νεομοθετημένα ἐκάστη συνοδ. περίοδος ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου λήγει τὴν 31 Ἀυγούστου ἐπιόντος ἔτους, καὶ ὅσον ἢ ἱερὰ Σύνοδος εἶναι καὶ ὑπελείπει εἶναι σωματεῖον διαρκὲς οὐ μόνον διεξάγει μετὰ δικαιοσύνης τὰς καθ' ἐκάστην ἀναρρομένης πνευματικῆς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλέπον διηγεῖται ὡς ἐκ σκοπιᾶς τὴν ὅλην τῆς Ἐκκλησίας πνευματικὴν κατάστασιν. Ἀλλ' ὡς πρότερον, οὕτω καὶ ἡ παρελθούσα συνοδικὴ περίοδος ἀρχαμένη τὴν 5 Ὀκτωβρίου παρελθόντος ἐλήξε τὴν 31 Ἰουλίου ἰδούτου: τῆς μὲν ἐνάρξεως βραδυνάσης ἔνεκεν τῆς μὴ ἐγκαιροῦ ἐπιδημίας τῶν σεβασμιωτάτων Συνόδων, τῆς δὲ λήξεως τῶν συνεδριάσεων ἀναγκαίως ἐπελθούσης ἑλλείψει ἀπαρτίας, τοῦ μὲν Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κερκύρας κ. Εὐσταθίου ἐξ ἀσθενείας καταβληθέντος καὶ κανονικῆ ἀδείας εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν αὐτοῦ χάριν ἀναρρώσεως ἀπελθόντος, τῶν δὲ σεβασμιωτάτων Ἀρχιεπισκόπων Ζακύνθου κ. Διονυσίου καὶ Πατρῶν κ. Δαμασκηνοῦ ἔνεκεν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας μεταβάντων.

Καθ' ἕκαστον τὸ ὑπολειφθὲν δεκάμηνον τακτικῶς ἢ Σύνοδος λειτουργήσασα ἐν ἑβδομηκοντα καὶ δύο συνεδριάσεσιν ἐξεδίκασε 2190 ὑποθέσεις. Ἀηλαδὴ ἐνθ' ἑκάστην τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν 84 συνεδριάσεσιν ἐξεδικάσθησαν μόνον 1590 ὑποθέσεις, κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐν ὀλιγωτέrais συνεδριάσεσιν πλείους ὑποθέσεις τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἀπρηχόλησαν.

Ἰσως τις παρατηρήσει, πῶς ἐστὶ δυνατόν κατὰ πᾶσαν συνεδρίασιν τριᾶκοντα καὶ ἐπέκεινα ὑποθέσεις νὰ διεξάγωνται; Ἡ λύσις τῆς ἀπορίας εὐχερῆς ἐστίν. Ἄν συνήθεις ἢ Ἱ. Συνόδῳ ὑποβαλλόμεναι ὑποθέσεις, ἐκ τῶν χηρευσουσῶν Ἐπισκοπῶν προερχόμεναι, ἀφορῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς συνήθεις διοικητικὰς πράξεις μὴ χρηζούσας συζητήσεων ἰσπανιῶματα δὲ ὑποβάλλονται ὑποθέσεις ἀπαιτοῦσαι εὐρείαν συζήτησιν. Δύναται τις μάλιστα νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ λήξασα συνοδικὴ περίοδος τοσοῦτον ἄγονος ἦν εἰς γενναίας συζητήσεις ἐπὶ ζητημάτων σπουδαίων, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφορώντων, ὥστε ὀλιγίστας τις ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ. Ἀλλ' ἴσως ἐν γένει ἢ παρατήρησις αἰ κατὰ

τὴν ἐναρξιν τῆς λήξεως συνοδικῆς περιόδου ἐπαγγελίαι περὶ μελέτης τοσοῦτων σπουδαίων ζητημάτων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφορούντων πῶς δὲν συνεζητήθησαν; πῶς δὲν ἐτέθησαν ταῦτα ἐπὶ τοῦ τάπητος; Διὰ τὴν δὲν ἐπληρώθησαν αἱ χηρεύουσαι Ἐπισκοπαί; Διὰ τὴν δὲν ἐλήφθη πρόνοια περὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, περὶ τῶν ἱερατικῶν Σχολῶν, περὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν, περὶ τῆς περιστολῆς ξένων διδασκάλων καὶ τοσοῦτων ἄλλων εἰς τὴν εὐκλείαν τῆς Ἐκκλησίας ἀφορούντων ζητημάτων, περὶ ὧν μνεῖα ἐγένετο ἐκ τῆς θέσεως ταύτης κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς λη. συνοδικῆς περιόδου; Βεβαίως καὶ ἡ πρόθεσις τῶν συγκροτούντων τὴν ἱερὰν Σύνοδον σεβασμιωτάτων ἱεραρχῶν πρόθυμος ἦν, καὶ ἡ κυβερνητικὴ συνδρομὴ ἐπὶ πάντων ἐξακολουθῶν ἀνεπιβόλως νὰ παρεύχεται ἀποδοτικοὶ ὅμως περιστάσεις ἀνέβαλον τὴν συζήτησιν πάντων τούτων εἰς εὐκαιροτέρους παραπέμψασαι καιροὺς. Ὅχι ἦτον ὅμως ἐν μέτρῳ ἐπιτραπέντι ἀκοῦσα πρόνοια ἐλήφθη καὶ περὶ τῆς τῶν χηρευσουσῶν Ἐπισκοπῶν πληρώσεως, καὶ περὶ τῆς τῶν ἐτεροδιδασκαλικῶν περιτολῆς, καὶ ἄλλων τινῶν ζητημάτων, προλεανθείσης οὕτως εἶπειν τῆς ὁδοῦ δι' εὐρυτέραν κατὰ τὴν παροῦσαν συνοδικὴν περίοδον συζήτησιν, καθ' ἣν βέβαιόν ἐσμεν, ὅτι ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὑπὸ ἐγκρίτων συγκροτουμένη μελῶν πράξει τὸ ἑαυτῆς καθήκον δικαιοῦσα ἑαυτὴν καὶ πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ τοῦ Ἔθνους.

Ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, καθήκον ἡγούμεθα ἱερῶν, ἵνα μὴ σιγῇ παρελθῶμεν, καίτοι μετὰ πολλῆς θλίψεως τοῦτο ποιούμεν, τὴν ἐπικρατήσαν χαλάρωσιν ἐπὶ τινῶν σημείων παρεχόντων ἀφορμὰς εἰς μορφῆς τῶν ζητούντων ἀφορμὰς. Ἐνθ' ἑκάστην παρελθούσαν συνοδικὴν περίοδον μεθ' ὅλα τὰ ἔκωθεν λεγόμενα μετὰ πολλῆς φειδοῦς καὶ μετὰ ἀσύτηγας συζητήσεις νῦν εἰς τὸν ἱερὸν Κλήρον εἰσήγοντο μέλη, κατ' αὐτὴν παρετηρήθη ποιά τις ἔφεσις τῆς ἀσύτηγότητος καὶ διὰ τοῦτο ἑνθ' εἰς τὴν παρελθούσαν συνοδ. περίοδον εἰς τριᾶκοντα καὶ ἑκτὸ μόνον ἀνῆλθον οἱ χειροτονηθέντες ἱερεῖς καὶ Διάκονοι, κατὰ τὴν λήξασαν ἀνῆλθον εἰς πενήτηκοντα καὶ τρεῖς. Ἐνθ' ἑκάστην παρελθούσαν Σ. περίοδον οὐδεὶς κωλυόμενος γάμος ἐπετέθη, κατὰ τὴν ἄρτι λήξαν, οἰκονομίας ἔνεκεν, ἱκανοὶ ἐπετέθησαν, τῆς μειονοψηφίας ἀπνευσούσης καὶ διαμαρτυρομένης.

Τῶν ἀνωτέρω μνημονεύομεν μετὰ πολλῆς θλίψεως οὐχὶ ὅπως τινὸς καταμεμφθῶμεν, ἀλλ' ὅπως τὴν σύντονον πρυσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐν τῷ μέλλοντι προκαλέσωμεν.

Ἐν τούτοις καίτοι ἄγονος ἢ λήξασα συνοδικὴ περίοδος εἰς ἔργα ἀνώτερα τῆς τρέχουσας ὑπηρεσίας, πράξεις ὅμως τινὲς κοινῇ δημο-

φρονίᾳ διαπραχθεῖσαι μεγάλην περιποιούσι τοῖς ἁγίοις Συνέδοις τὴν τιμὴν. Ἐν τῶν πράξεων τούτων εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθος.

Ἐν Ἰταλίᾳ ἐκ χρόνων παλαιωτάτων χωρίον τι Βαδέσσα καλούμενον ὁρθοδόξως ἐλάτρευε τὸν ἐν Τριῳδί Θεόν, ἀκριδέντως ἐμμένον εἰς τὰ παρὰ τῆς Ὀρθοδ. Ανατολικῆς Ἐκκλησίας προσβεβημένα. Ἀλλ' ἡ μετὰ τῆς ἐπικρατουμένης ἐκτ' Ἐκκλησίας ρευστάσεως ἐξέβηκε τὰ τέκνα ταῦτα τῆς Ανατολικῆς Ἐκκλησίας νὰ παρεκκλίνωσι τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ μνημονεύωσιν δυνατῶν μὴ ἀναφερομένων ἐν τῇ θεῷ ἀναφορᾷ παρ' ὁρθοδόξων. Τὴν μεταβολὴν ταύτην βαρῶς ἐπὶ πολλὰ φέροντες, ἐξεδήλωσαν τὴν ἐνωτικὴν ἐγκρίδιον ἔφεσιν, ὅπως εἰς τὰ πάτρια ἐπανέλθωσι, καὶ καταλλήλως ἐξηγήσαντο τὴν ἐκούσιον τῶν δυναμένων ἐνταῦθα συνδρομὴν πρὸς ἀνέγερσιν ἱεροῦ Ναοῦ. Ἡ πρὸς τοῦτο συστάσις ἐπιτροπῆ, ἣς μέλος τυγχάνει καὶ ὁ παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ Βασ. Ἐπίσκοπος, τὰ δέοντα ἐνήργησεν, ἡ δὲ Σύνοδος ἐπὶ εἰσηγήσει ἡμῶν ὁμοφρόνως ἀπεδέξατο, ἵνα οἱ τόκοι τοῦ κληροδοτήματος πρὸς τὴν Σύνοδον τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Ἰωάννου Παπαβοάννου χορηγῶνται τῷ ἐν Βαδέσσῃ ἡδὴ πεμφθέντι ἱερῷ. Ἡ συνοδικὴ αὐτῇ προᾶξι παρ' ἀπάντων ἐπικρατηθεῖσα, διηκολύθη μὲν τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐξασφαλίσασα δὲ τὴν συντήρησιν ὁρθοδόξου ἱερέως, πολλὰς τὰς εὐχρηστίας ἐπεσπίσατο παρὰ τῶν νέων τούτων τῆς Ἐκκλησίας τέκνων ὑπὲρ τῆς ἱερῆς Συνόδου.

Ἐπὶ τὴν ἀνωτέρω προᾶξιν, εὐφρόμως δύναται τις νὰ μνημονύσῃ καὶ τινῶν ἐγκυκλίων συνοδ. γραμμάτων ἐποικοδομητικῶν τοῦ χριστοπρόνομου πληρώματος καὶ τῆς ἐνεργείας, δι' ἣς ἠνοήθησαν καὶ ἀδής αἱ πόλεις τῆς Ῥωσσίας Σχολῆς εἰς τοὺς παιδαίους ἐπιεμένους κληρικοῦς, αἵτινες μέχρι τοῦδε εἰς τ' ἄλλα τῆς προαιετούσης ἐκπαιδευτικῆς φοιτῶντες πολλὰ πολλὰς καὶ παρ' ὧν οὐκ ἔδει ἄλλοια τῆς ἱερῆς αὐτῶν ἀποστολῆς ἦκουον.

Ἡδὴ ἐπιτραπῆται ἡμῖν, σεβασμίον ἀδελφοί, ἵνα διὰ βραχείων ἀπασφαλίσωμεν ὅμως καὶ ὑποδείξωμεν τίνα καὶ κατὰ τὸ νέον τοῦτο συνοδικὸν ἔτος ζητήματα ἴδωμεν νὰ ἀπασχολήσωσι τὴν ἱερ. Σύνοδον. Ἐπὶ τοῦτου ὅμως δέον νὰ προταχθῶσι βραχείαι τινες παρατηρήσεις.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο σωματεῖον, ὅπερ ἀποτελεῖ οἶνον τὸν ἄγιον Πάγον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, βίβιν μὲν καὶ κορηκτὰ ἔχον τὸν θεοπνευστον τῶν ἁγίων Γραφῶν λόγον καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησ. Κανόνας, καθοδηγούμενον δὲ ὑπὸ τῆς φείας τοῦ Παναγίου Πνεύματος αἵμα, ἀνόμιον ὄλιος τυγχάνει τῶν ἄλλων ἐν τῷ Κόσμῳ σωματείων. Ἐκεῖ καὶ μέσα διάφορα καὶ ὑποχρεώσεις ἀνθρώπινα καὶ

ἀτέλειαι συνήθεις δύναται νὰ ἐπηρεάξωσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐνταῦθα ὅμως μόνον ἢ ἀλήθεια καὶ τὸ δίκαιον δέον νὰ ἐπικρατῶσιν. Οὐδὲν γήινον συμφέρον, οὐδεμία ἀνθρώπινη ἐπέμβασις, ἐπιτρέπεται νὰ ἐπηρεάξῃ τὰς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου τούτου δικαστηρίου. Ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους δέον νὰ ἀναγραφῇ μεγάλως γράμμασι «Παιδαρχεῖν δεῖ Θεὸς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους». Ἡ παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων κληροδοτηθεῖσα ἱερὰ καὶ πολυτίμος παρακαταθήκη δέον νὰ διατηρηθῇ ἄθικτος καὶ ἀλόβητος καὶ παραδοθῇ τοῖς μεταγενετέροις μὴ ἔχουσα σπῆλον ἢ ἑστίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἁγία καὶ ἁμωμος. Ἄν συνήθεις ἐν ἄλλοις σωματείοις συστάσεις καὶ ἐπιλήσεις καὶ χάριτες καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια δέον παντελῶς ἐνεῦθεν νὰ ἐπιλάσῃ. Δέον τοιαύτη νὰ ἀποδίδηται τῷ ἐκκλησιαστικῷ τούτῳ ἀρετῆ Πάγῳ ὑπόληψις, τηλικαύτη τιμὴ, ὥστε ἕκαστος ἐκ τῶν προτέρων νὰ σχηματίζῃ ἑδραίαν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι διὰ τῶν Συνοδικῶν ἀποφάσεων ἀπονέμεται τὸ δίκαιον, καὶ μόνον τὸ δίκαιον τῶν μὲν δικαιουμένων οὐδενὶ ἐτέρῳ ὀφειλόντων χάριν ἢ τῷ δικαίῳ τῶν, τῶν δὲ καταδικαζομένων χάριτας ὁμολογούντων, ὡς ἔβια ὦν ἐπράξαν ἀπολαμβανόντων. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἢ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης, ἢ μέριμνα ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ἢ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐν γένει ἢ ἐνδελεχῆς προσπάθεια ἔνθεν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐκπλάσεως τῆς ἡθικότητος, ἔνθεν δὲ ὑπὲρ τῆς περιστολῆς, εἰ δυνατόν δὲ καὶ ἐντελοῦς ἐξασφαλίσεως, τῆς καταπλημμυρησάσης τὸν τόπον κακίας δέον νὰ ἀποτελέσῃ τὸ κυριώτατον τῆς Συνόδου μέλημα. Διὰ τῆς διηγεοῦς ταύτης προσπαθείας ἢ Ἐκκλησία ἐπανελύσεται εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, εἰς ἣν πάντες εὐχόμεθα οἱ πιστοὶ ἀπεισῶσιν εἰς αὐτὴν ὡς εἰς ἄγκυραν σωτηρίας οἱ ὑποστηρικταὶ αὐτῆς δοξάζουσι τὸν Κύριον τὸν ἐνωχύνοντα τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἀνομολογῆσαντι τὴν ἡθικοποιὸν καὶ εὐεργετικὴν τῆς Ἐκκλησίας δύναμιν καὶ ἡ Πατρίς ἐν γένει ἀνακῶσι ἐκ τῶν καθεκάστην ἀναγραφόμενων συμφροδῶν, δι' ὧν πορφυροῦται τὸ ἑαυτῆς ἔδαφος καὶ μαινοῦνται χεῖρες ἀδελφικαί.

Ἀλλὰ πρὸ τούτων ἀπάντων, ἢ Σύνοδος ὀφείλει ἵνα προσηκόντως μεριμνήσῃ περὶ τῶν καταλλήλων ὁργάνων τῶν συντελεσόντων εἰς τὴν θρησκευτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνάπλασιν καὶ ἰδιαίται περὶ τῆς πληρώσεως τῶν χηρευσουσῶν Ἐπισκοπῶν. Καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς θέσεως ταύτης κατεδείχθη ἢ ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς πληρώσεως τῶν Ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν καὶ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΚΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΟΥΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΙΔΕΣ ΔΟΝ-ΠΑΤΑΝ

Kόριε Διευθυντά της «Ανακλάσεως».

Παρακαλεῖσθε, ὅπως εὐαρεστούμενος δημοσιεύσῃτε ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τῆς «Ανακλάσεως» περιοδικῷ τὰ ἐπόμενα·

Ἐν τῷ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 λῆξ. μηνὸς Σεπτεμβρίου φύλλῳ τῆς ἐφημ. «Ἐθνικῆς» ἀνέγνω ἐκθροῦν τιτολοφορούμενον «Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Μ. Δ. Ἀλεξάνδρου». Ἐν τῷ ἑθροῦ τούτῳ, φέρεται, ὅτι Γάλλος τις, καθολικὸς τὸ θρησκευτικὸν καὶ κάτοικος Ἀθηνῶν, ἀπέστειλε τῇ φηθείσῃ ἐφημ. ἐπιστολήν, ἣτις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ προηγουμένῳ αὐτῆς φύλλῳ, κατηγορῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἐφημερίου τοῦ ἐν Ἀθήναις καθολικοῦ ναοῦ, ὅτι δὲν ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς μεταστάσης ποιητικίσσης κτλ., καὶ ὅτι ὁ αἰθεσιμώτατος Ἁγίος Παῦλος ἐλάτῳ ἐστὶ τὸ γραφεῖον τῆς «Ἐθνικῆς» παρεκάλεσε τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς νὰ δημοσιεύσῃ ὡς ἀπολογία του· α.) ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς νὰ δέωνται ὑπὲρ τεθνεώτων, οὔτινες δὲν ἠκολούθησαν ζῶντες τὰ δόγματά της· β.) ὅτι ἡ μεταστάσα Μ. Λούκιση ἦτο Ὁρθόδοξος· ἐπίστευε δηλαδὴ μεταξὺ ἄλλων, ὅτι οἱ θανόντες εἰς δύο μόνον κατηγορίας διαίρουσται, εἰς κατατασσόμενους ἐν τῷ Παραδείσῳ καὶ εἰς κατακαζομένους εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν. Ἐπιμένως ἐὰν ἡ Α. Α. Τ. εὐρίσκηται εἰς τὸν Παράδεισον, οὐδεμίαν ἀνάγκην τῶν θεήσεών του ἔχει· ἐὰν δὲ εἰς τὴν Κόλασιν, αἱ ἐκείνη του πρὸς τὸν Ὑψιστὸν οὐδεμίαν ἀφέλειαν δύναται νὰ παράσχῃ αὐτῇ, διότι ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια I, καὶ γ.) ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον, ὅτι ὅν τελοῦνται τὰ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων παρὰ τοῖς Ὁρθοδόξοις, ἀφοῦ οὕτω δὲν πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ καθαρτηρίου πυρός.

Ἐὰν ὁ καθολικὸς Ιερεὺς περιορίζῃ τὴν ἀπολογία του, ὡς ἄφαιλεν, ἀβροφροσύνης χάριν τοῦλάχιστον εἰς τὴν αἰτιολογίαν, ὅτι δὲν ἐτέλεσε μνημόσυνον κτλ., διότι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς νὰ δέωνται ὑπὲρ τεθνεώτων, οὔτινες ζῶντες δὲν ἠκολούθησαν τὰ δόγματά της, βεβαίως δὲν θὰ ἐλυμβάνομεν τὸν κόπον νὰ χαράξομεν τὰς ὁλίγας ταύτας γραμμάς· διότι, ἐν ὃ Γάλλος, λαϊκὸς καθολικὸς, ἐξ εὐγενοῦς καὶ ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης αἰσθηματὸς δομώμενος κατηγόρησε τοῦ ἐφημερίου

του τὴν χριστιανικὴν ταύτην ἔλλειψιν, ἡμεῖς οὐδαμῶς ἀπαιτοῦμεν τόσον γενναίον θυσίαν τῆς μισαλλοδοξίας ἢ μισορθοδοξίας τοῦ καθολικοῦ ἐφημερίου, οὔτε αἰσθανόμεθα τὴν στέρησιν τῶν θεήσεων τοῦ αἰδέε. Ἁγίου Παύλου ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τῆς μεταστάσης Μ. Λούκισης Ἀλεξάνδρου. Ἐπερ αὐτῆς ἐδείχθημεν καὶ δεόμεθα τοῦ Θεοῦ καρδίᾳ καὶ στόματι ἕπαντες οἱ Ἕλληνας, κληρικοὶ τε καὶ λαϊκοί, πλούσιοι καὶ πτωχοί, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι ὑπὲρ αὐτῆς ἀνέπεμψε θεοῦς εὐχὰς καὶ ἐκείνη πρὸς τὸν Ὑψιστὸν ἢ Ὁρθοδόξια ἔλασα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ καθολικὸς Ιερεὺς ἐνόμισε κατέλληλον τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως διαστρέψῃ καὶ οὐχὶ εὐφρόμως ἀναφέρῃ τὰ δόγματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διὰ ψευδῶν ἐπιχειρημάτων καὶ σοφιστικῶν διλημμάτων καὶ συμπερασμάτων πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ τόσον προσφιλοῦς αὐτῷ δόγματος τοῦ καθαρτηρίου πυρός, ἐγνώσαμεν νὰ ἀπαντήσωμεν αὐτῷ ὅδε τὰ εἰκότα διὰ βραχείου.

Καὶ πρὶν ἢ ἐξελέγξωμεν τὸ ψευδὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ φηθέντων κατὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, φέρε ἀπαδείξωμεν πρῶτον τὴν ἀνυπόστατον ἔκκα καὶ παράλογον τοῦ περὶ καθαρτηρίου πυρός δόγματος τῆς Ῥωμάνης Ἐκκλησίας.

«Πᾶσα περὶ ἡμῶν ψεύδονται οἱ θεολόγοι I ἀνεφώνει συγχρόνως μετ' ἀναγκησεως Βενεδίκτος ὁ ΙΓ'. Πᾶσα ψεύδονται περὶ ἐμοῦ οἱ καθολικοί, λέγει πάντως ἐν πνεύματι καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, διδάσκωντες δόγματα, ἅτινα οὐδαμῶς οὐδέποτε ἐγὼ ἐδίδαξα I. Ὅπως, παραλείποντες τὰς πολλὰς καὶ διαφορὰς ἄλλας καινοτομίας τῶν Καθολικῶν, ἀγνωστὸν ὡς εἰς τὴν γραφῶν ἀρχαιότητα, τὸ περὶ ὑπαρξέως καθαρτηρίου πυρός δόγμα αὐτῶν, ἐν ᾧ «αἱ ψυχὴ καθαρίζονται μετὰ θάνατον, πληρῶνται πᾶσαν ποιήν, ἢν ἀφείλουσι νὰ ὑπαστῶσι πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς θείας δικαιοσύνης, πρὶν ἢ μεταβῶσιν εἰς τὴν μακαριοποιῶν τοῦ Θεοῦ ὕψιν» οὐδαμῶς τῆς ἁγίας Γραφῆς, τῆς βίσεως ταύτης τῶν δογματικῶν τῆς πίστεως, δυνάμενον νὰ στηριχθῇ, καὶ ὅλιως ἄγνωστον τῇ σεβασμῆ ἀρχαιότητι, εἶναι ἀδόχονα κλάσμα τῆς φαντασίας των, εἶναι πλάνη ἀφαικί, ἣτις σὺν τοῖς ἄλλοις ἐμπλέκει τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῆς εἰς διλημματικὴν θέσιν. Ὅντοι, ἀφ' ἐνὸς μὲν πιστεύουσιν ὅτι ὁ τόπος τοῦ καθαρτηρίου πυρός εἶναι τόπος καθάρσεως καὶ ἐξαγνισμοῦ, τοῦτέστιν εἶναι τόπος μετανοίας· ἀφ' ἑτέρου πιστεύουσιν μεθ' ἡμῶν (κατὰ τὴν δημολίαν τοῦλάχιστον τοῦ αἰδέε. Ἁγίου Παύλου), ὅτι «ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια». Ἀλλ' ἑκατέρου τῶν δογμάτων τοῦ

των ἀναρῶντος τὸ ἕτερον, ἀφείλουσιν, ἐὰν ἐπιθυμῶσι, νὰ μὴ ἀντιφάσκωσιν εἰς ἑαυτοὺς, νὰ παραδεχθῶσι δυοῖν θάτερον.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ποιᾶται λόγον περὶ πυρός ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ, ἀλλὰ τὸ πῶς τοῦτο δὲν εἶναι, ὅχι πρὸς ὁσον, καθαρτηρίου καὶ ἐξαγνιστηρίου· εἶναι τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς Κολάσεως «τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ», εἰς τὸ ὁποῖον θέλουσι παραπεμφθῆ ὑπὸ τοῦ δικαίου Κριτοῦ ζῶντων καὶ νεκρῶν οἱ ἀμετανόητοι ἁμαρτωλοί, ἵνα κολάζωνται αἰώνως· «πορεύεσθε» ἔρει αὐτοῖς, κατὰ τὴν ἴδιαν μαρτυρίαν «πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἠτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ (Ματθ. κς'. 41). Ἀλλὰ τοῦτο ἔσται μετὰ τὴν κοινήν Ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, ὅπως καὶ ταῦτα, ὡς ὄργανα ἁμαρτίας ἢ ἀρετῆς διατελέσαντα, μετὰσχῶσιν ἑκάστου μετὰ τῆς οὐκείας ψυχῆς τῶν αἰώνιων τοῦ Θεοῦ ἀγαθῶν ἢ τῆς αἰώνιου Κολάσεως. Πῦρ ὅμως προσωρινόν, καθαρτηρίου καὶ ἐξαγνιστηρίου μόνον τῶν ψυχῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν σωμάτων, εἶναι οὐ μόνον ἀνυπόστατον, ἅτε οὐδαμῶς τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅσπερ ἐφθίμην εἰρήντες, ἐνδέχεται νὰ βεβαιώσῃ, οὐ μόνον προσκροθεῖ πρὸς ἕτερον δόγμα, τὸ, «ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια», ἀλλ' εἶναι καὶ παράλογον· α.) διότι, ἐὰν ἐπετρέπετο τοιαύτη κἀνδοξία καὶ τοιοῦτος ἐξαγνισμὸς, ἔπρεπε νὰ ὑποβέλληται εἰς αὐτὸν οὐχὶ μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα· διότι οὐ μόνον συμμέσχε τῶν μολυμῶν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἠπήρε, κατὰ τὸ πλεῖστον, αἰτία αὐτῶν καὶ β.) εἶναι παράλογος ὁ ἐξαγνισμὸς τῶν ψυχῶν δι' ἀκουσίαν βιασίαν, διότι μόνα τὰ ἐκούσια παθήματα καὶ οἱ ἐκούσιοι ἀγῶνές εἰσιν ἀξιόμισθαι καὶ ἐξοβραβεῖντοι.

Τὴν περὶ ὑπαρξέως ἐνὸς μόνου τόπου, πυρός καθαρτηρίου καὶ ἐξαγνιστηρίου, διδασκαλίαν τῆς Ῥωμανικῆς Ἐκκλησίας ἐξελέγχει ψευδῆ καὶ πεπλανημένην ὁ Χριστὸς εἰπών, ὅτι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ «πολλὰι μορᾶ εἰσιν». Τοῖς λόγοις δὲ ταύτοις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν τοῦναντίον συνάδει πληρέστατα ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως δὲ γλήρη καταφανῆς ἢ συμφωνία αὐτῆς πρὸς τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας, καὶ κατέφωρος ἢ διαστροφῆ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ καθολικοῦ Ιερέως, ἀρκεῖ νὰ ἐκθέσωμεν αὐτὴν ὡς :

«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀδέχεται δύο κρίσεις, μερικὴν, ἣτις γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ εὐθὺς μετὰ θάνατον, καὶ καθολικὴν». Περὶ τῆς ἐπακολουθοῦσης τῇ μερικῇ κρίσει ἀνταποδόσεως τοῖς ἀνθρώποις διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι «εἰ καὶ πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως οἱ δίκαιοι, ὅτε

οἱ ἁμαρτωλοὶ λαμβάνουσι τελείαν τὴν τῶν ἐδίων ἔργων ἀμοιβήν, ὅμως οὐχ ἄπασαι αἱ ψυχὴ εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει, οὐδ' ἀποστέλλονται εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον. (Ὁρθ. Ὁμολ. Μέρος α'. ἀπόκρ. εἰς τὴν 3α'. Ἐρ.). Καὶ πάλιν : «Πιστεύομεν τὰς τῶν κοιμημένων ψυχὰς εἶναι, ἢ ἐν ἀέσει, ἢ ἐν ὀδύνη, καθ' ὅτι ἕκαστος ἐπραξε· χωρίζομενας γὰρ ἀπὸ τῶν σωμάτων παραυτίκα ἢ πρὸς εὐφροσύνην, ἢ πρὸς λύπην καὶ στεναγμὸν ἐκδημεῖ», ὁμολογουμένης μέντοι μήτε τῆς ἀπολαύσεως, μήτε τῆς κατακρίσεως τελείας. Μετὰ γὰρ τὴν κοινήν ἀνάστασιν, ὅτε ἡ ψυχὴ ἐνωθησεται τῷ σώματι, μεθ' ὅσ' καλῶς, ἢ πονηρῶς ἐπολιτεύσεται, ἀπολήψεται ἕκαστος τὸ τέλειον, ἢ τῆς ἀπολαύσεως, ἢ τῆς κατακρίσεως δηλονότι». (Ἐπιστ. τῶν Πατρ. τῆς Ἀνατ. περὶ τῆς Ὁρθ. πίστε. βρος ιγ'.)

Αὕτη ἐστὶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἀληθὴς διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ξένον καὶ παράδοξον ! Τὸ τόσῳ λογικὸν καὶ συζῶν τῇ τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίᾳ δόγμα τοῦτο τῆς Ὁρθοδ. Ἐκκλησίας διαστρέφει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐμπαίζει ὁ φηθεὶς καθολικὸς Ιερεὺς. Καὶ διαστρέφει μὲν αὐτὸ διότι λέγει, ὅτι ἡ Ὁρθόδ. Ἐκκλησία, μεταξὺ ἄλλων, πιστεύει ὅτι οἱ θανόντες εἰς δύο μόνον κατηγορίας διαίρουσται, εἰς κατατασσόμενους ἐν τῷ Παραδείσῳ καὶ εἰς τοὺς καταδικαζομένους εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν. Ἐμπαίζει δὲ αὐτὸ, συμπεραίνων ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς τούτου ἐπιχειρήματος, ψευδέστατον διλημματικὸν συμπέρασμα, καὶ λέγων :

«Ἐπιμένως ἐὰν ἡ Α. Α. Τ. εὐρίσκηται εἰς τὸν Παράδεισον, οὐδεμίαν ἀνάγκην τῶν θεήσεών μου ἔχει, ἐὰν δὲ εἰς τὴν Κόλασιν, αἱ ἐκείνη μου πρὸς τὸν Ὑψιστὸν οὐδεμίαν ἀφέλειαν δύναται νὰ παράσχῃ αὐτῇ, διότι ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια». Καὶ τέλος, λέγων «Ἐν βλέπω τὸν λόγον, δὲ ὅν τελοῦνται τὰ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν κοιμημένων παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις, ἀφοῦ οὕτω δὲν πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ καθαρτηρίου.»

Ἄλλ' οὐχί, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν πιστεύει, ὡς ἰσχυρίζεσθε, ὅτι αἱ ψυχὴ μετὰ θάνατον ἀπέρχονται αἱ μὲν τῶν δικαίων εἰς τὸν Παράδεισον, αἱ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν, ἀλλ' ὅτι πέραν τοῦ τόπου ὑπαρξέως διὰ τὰς ψυχὰς τῶν τε δικαίων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν μετὰ θάνατον εἰς κατὰ σῶμα εἰς, ἐν ᾗ αὐταὶ μέχρη τῆς καθολικῆς κρίσεως προγεύονται τῆς μακαριότητος ἢ τῶν βιασίαν, κατὰ διαφορὰς βαθμοῦς, ἐκάστη ἀναλόγως τῶν πράξεων τῆς· καὶ ὅτι ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ δὲν ἐξαγνίζονται, ὅχι, ὡς πιστεύετε ὑμεῖς, διὰ τοῦ καθαρτηρίου πυρός· διότι μετανοίας καὶ ἐξαγνισμοῦ τόπος καὶ χρόνος εἶναι μόνος ὁ

της παρουσίας ζωής, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τῆς πύρας τοῦ τάφου ἀπέχθεις. Ἐκεῖ εἶναι μύθου τόπος καὶ χρόνος, ἢ ἀκριβέστερον αἰωνιότης ἀνεκδοξαστος. Ἐκεῖ ἐκαστος ἐν τῶν ἰδίων ἔργων ἢ βραβεύεται ἢ τιμωρεῖται ὡς περὶ οἱ ἐκεῖ μεθιστάμενοι ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσιν ἔργα μετανοίας καὶ ἐξαγνισμοῦ, οὕτω καὶ αἱ βιάσανοι, ἃς διὰ τὰς ἐμαρτίας αὐτῶν ὑφίστανται, οὐ δύνανται ἐξαγνίσαι αὐτούς. Τοῦτο δηλοῖ τὸ, «ἐν τῷ Ἄδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια», ὅπερ κακῶς καὶ ἀστόχως καθ' ἡμῶν ὡς ἐπιχείρημα ἀντετάχεται, ἐνθ' εὐστοχώτατα στρέφεται καθ' ἡμῶν, κατὰ τοῦ Καθαρτηρίου ἡμῶν. Τὰ μόνα ἔργα, ὡς ἡμεῖς πιστεύομεν, δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν εὐνοικῶς εἰς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἀφ' ἡμῶν μεταστάντων, κατὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι αἱ εὐχαὶ καὶ δεήσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἢ προσφορὰ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας καὶ αἱ ὑπὲρ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων τελούμεναι ἀγαθοεργίαι καὶ ἐλεημοσύναι. Καὶ ἰδοὺ, ὁ λόγος, δι' ὃν τελούμεν οἱ ὀρθόδοξοι τὰ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, καὶ τὸν ὁποῖον, ὡς εἶπατε, «δὲν βλέπετε, ἀφοῦ δὲν πιστεύομεν οἱ ὀρθόδοξοι εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Καθαρτηρίου σας». Ἴδετε λοιπὸν αὐτὸν καὶ ἡσυχάσατε. Καὶ λοιπὸν, τούτων οὕτως ἐχόντων, ποῦ ἐστὶν ὁ ἰσχυρισμὸς σας, ὅτι κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν οἱ θνήσκοντες εἰς δύο μόνον κατηγορίας διαχωρῶνται, εἰς καταστασσομένους ἐν τῷ Παράδεισῳ καὶ εἰς καταδικαζομένους εἰς τὴν αἰώνιον Κόλασιν; Ποῦ εἶσι τὰ ἐπὶ τοῦ ψευδοῦς τούτου ἐπιχειρήματός σας στηριζόμενα διλημματικά καὶ σοφιστικά σας συμπεράσματα; . . . Πομπόλνγες ἦσαν καὶ διεσπάρησαν. Ποῦ δὲ ἐστὶ καὶ τὸ Καθαρτηρίου σας πῶς; . . . Καπνὸς ἦν καὶ διελύθη ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἀκαταμάχητου πνοῆς τῆς ἀληθείας. Ἄλλ' ἢ Α. Α. Ρ. οὐκ ἔστιν ἄξια τῶν θεήσεων τοῦ αἰδ. Ἀδῆ Παύλου, οὐ μόνον διότι δὲν ἐπίστευεν εἰς τὸ Καθαρτήριο, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλα νεώτερον δόγματα τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὡς τὸ περὶ ἀλαθῆτος τοῦ Πάπα, τὸ περὶ ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Μαρκαρίας Παρθένης, κτλ. ταῦτα ὑπανίσταται ἀπὸς ὁ Ἀδῆ Παῦλος διὰ τῆς φράσεώς του «μεταξὺ ἄλλων». Καὶ εἰς τὴν ἑλλειπτικὴν, μᾶλλον δὲ περιληπτικὴν, ταύτην φράσιν του ἀπαντῶμεν, τέλος, ἐν δόλῳ, ὅτι ἢ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποδέχεται ἐχομένη πάντοτε τῶν ἀληθειῶν καὶ δογμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχῆς ὁ Χριστὸς ἐδίδασκεν, οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν, οἱ μάρτυρες ἠμολόγησαν, οἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐκώσσαν καὶ οἱ πατέρες ἐξήγγισαν καὶ ἀπαρτηρέτως τηροῦσιν αὐτὰ χωρὶς οὕτε νὰ προσθέσῃ, οὕτε νὰ ἀφαιρέσῃ ποτὶ ἴσῳ ἐν, ἢ μίαν κεραίαν, δὲν δύναται, φυσικῶς τῷ λόγῳ, νὰ ἀσπασθῇ τὰς καινοτομίας τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πίστις

δὲν ἀλλάζει σὺν τοῖς καιροῖς, δὲν μεταβάλλεται σὺν τοῖς χρόνοις, δὲν ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῶν περιστάσεων, δὲν μαρμαίρεται, δὲν γηγράσκει, ἀλλὰ μένει πάντοτε ἡ αὐτή, ἅτε στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἣτις ἐστὶν αὐτὸς ὁ αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος Θεός.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 2 Ὀκτωβρίου 1891

† Ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Κεφαλληνίας

Σπυρίδων.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ κτλ.

ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΟΥ ΓΙΟΥΣ ΑΙΕΣΣΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ὑπὸ Σ. ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑ ἀρχιεπισκόπου.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε ἀριθ. φύλ. 84.)

Ἡ ἀδιαφορία εἶναι ἡ κατάντια τῆς ψυχῆς ἐκείνη, δι' ἣς, ἀρνούμενοι τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας, ἀβηθὲν κλίνας οὕτε εἰς τὸ ἀληθές, οὕτε εἰς τὸ ψευδές, οὕτε μὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὕτε εἰς τὸ καλόν, ὅλον δὲ καταπραΐναι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν συμβολὴν ἢ συνεισφορὰν, γίνεται δὲ παραδεικτὴ διὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁμοῖον ῥόπον. Ἀλλὰ κτλ. πῶς ἔστιν ἡ ἀκαταξία, διαχωρίζεσθε ἴσως καὶ ἐπιθυμεῖτε, ὥστε ἡ ἐπιστήμη νὰ ὑποχωρῶσι ἀναγκαστῶς νὰ ἔχη συμβαχίαν μετὰ τῆς ἀδιαφορίας; Ὡς μ' ἐμποδίζετε λοιπὸν νὰ ἐξετάσω τι, γεγονός νὰ σπανίσω τινὰ διδασκαλίαν δι' αὐτὸ καὶ μόνον, ὅτι τρέφω ἐν τῇ καρδίᾳ μου ζωηρὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἰδιόζωντα σεβασμὸν εἰς διδασκαλίαν τινά, ἢ εἰ τι γεγονός; Ἠθέλειε λοιπὸν ἐμποδίσαι τινὰ νὰ γράψῃ τὴν ἰστορίαν τῆς ἰδίας πατριδος ἀκριβοῦς, διότι ἀγαπᾷ αὐτήν;

Λοιπὸν ἠθέλειε ἐμποδίσαι ἕνα καταβεβλημένον νὰ ἐργασθῇ, ὅπως προσδώσῃ εἰς δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ἀναγνωρισθῶσι, μέχρι τοῦδε ἥδη καταπεπονημένα ὑπ' ἐνὸς θρασύος, δι' αὐτὸ καὶ μόνον τοῦτου ὅτι τὸ λαοῦ μέγιστον συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ ἀναγνωρισθῶσι τὰ δικαιώματα ταῦτα; Ἀλλὰ διὰ τοιαύτην ἀπαίτησιν τίς θὰ ἠδύνατο ποτε νὰ συζητήσῃ καὶ διδάξῃ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας; Βεβαίως οὐδέ τις, παντὸς δ' ὀλιγώτερον ὁ αὐτοῦ ὁ μέγιστον ἔχων ἐνδιαφέρον, ὥστε νὰ θρημαβόλη ὁ αἰθερῶς αὐτοῦ. Ἐπικεῖται, ὅταν ἐξαλλοσύνη ἢ ἀμεροληψία μετὰ τῆς ἀδιαφορίας, προηγείται τότε ἡ μοιραία ἐπιφάνεια, ὅτι ὅλαι αἱ λειτουργίαι εἴτε θρημαβόλαι εἶναι ἐπ' ἰσῆς ἀληθείας ἢ ἐπ' ἰσῆς ψευδεῖς, τότε δὲ ἐπιφάνεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀπελπισία τοῦ νὰ δομηθῆις νὰ φθῆσῃ εἰς τὴν γῆρας τῆς ἀληθείας. Τῷ ὅντι παρρησιάζεται τὸν Max-Müller τὸν ἐπ' ἰσῆς ἐξετάμενον καὶ ἐνώπιον τοῦ τῆς Χριστιανικῆς

Πίστεις μάρτυρος, καὶ ἐνώπιον τοῦ φαντασμοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀφιεμένου νὰ καταθῆται ὑπὸ τοὺς τροχούς τῆς τοῦ Παυλοῦ ἀμάξης, μετὰ παραδόξου δὲ αἰσθητικῆς συγκινήσεως εὐρίσκει ἐν τῷ ἄρῳ τῷ φρονεῖναι τοὺς γεγραμμένους ἀπὸ συγγενεῖς κυρημάτιν ἐκείνης τῆς Πίστεις, ἢν ἡ Ἄγία Γραφή ἐπιθήσει, ὥστε νὰ θανατώσωμεν αὐτὴν ἐν τῇ τοῦ Ἰησοῦ δοκιμῇ. Ἀλλ' ἐκείνη τῆς βουθέας αὐτοῦ παιδείας, ἐρωτῶμεν ὁποῖα καὶ ὁποῖα εἶναι τὰ πορίσματα, ἕτινα ὁ ἐπίσημος Ἰνδολόγος ἔμαθε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς Ἐπιστήμης τῶν Θεολογικῶν;

Κόριοι, ἡμεῖς δὲν θυνάμεθα νὰ ὄμεν ἀδιαφοροί, ἃς ὄμεν ἀμεροληπτοί, καθ' ὅσον ἡ ἀμεροληψία εἶναι ἡ τιμιότης ἐν πράξει, ὅταν κρίνεται τὰ πράγματα, καὶ ὅταν καλεῖται τὸ καλὸν καλόν, τὸ κακὸν κακόν, ὁποῦδήποτε καὶ ἔν αὐτῷ ἐθροισθῆται. Ἡ ἀμεροληψία οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡ δικαιοσύνη καλῶς δ' ἐργεθῆναι δι' ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἀπατεῖ οὐδὲ θέλει ἐπιεικῶς χάριτας (Ὁ Ἰστορῆς Ἐπιτομολογῆς Ἰστορίας, σ. 39). Τῷ Χριστιανισμῷ μόνῃ ἡ δικαιοσύνη ἀρκεῖ ὅπως αὐτοῦ θ ο ρ ι α μ β ε ὁ υ γ. Ἄβηθ δὲ εἶναι ἡ ἀμεροληψία, ἢν θέλομεν ἀκολουθήσῃ ἐν τιμιότητι ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἀναπέσει, καὶ ἡ ὁποῖα Μανσοχρὴ ἀφίεται νὰ γείνη ἐπιθυμητὴ καὶ εἶθε νὰ ἐπιθυμῆται ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἡμῶν, οἵτινες δίδοντας τιμᾶριον εἰς μίαν σχολὴν εἴτε αἰρεσιν, δηλαδὴ καθ' ἰσότητάς τοι ἐχθροὶ παντὸς ἢ, τι ὑπάσχει ὑπερφυσικῶν, χωρὶς οὐδὲ κεν νὰ δώσωσι προσοχὴν τινα ὅπως ἐπαληθεύσων ἐν τούτῳ ἔχῃται ἀληθείας τινός, ἀποφαίνονται ὡς ὄργανοι τῆς ἡ ο ρ η γ ι ε ὕψους δὲ τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτῶν καθ' ἰσότητα ὀρθοδοξίαν τῆς ἀπείτης, τῆς πλάτης. Ἀλώτοι ἐφρανεῖται ὑσθημάτων, διάνοιαι κερσοταλλωμέναι εἰς τὰς προλήψεις αὐτῶν, ὡς ἐπ' ἰσῆς καὶ εἰς τὰς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ προματαλήψεις, εἶναι αἰωνίως ἠρημασμένοι ν' ἀρνούνται, ν' ἀπαρτηρέζωσι καὶ κακῶς νὰ βασανίζωσι τὰ γεγονότα, ὅπως φανῶσιν οἱ θραυμαβένοι αἱ ἰδέαι αὐτῶν παρ' ἐκείνοις, οὗς αὐτὰ δὲ λαοτοὺς παρεμύθησαν. Ἡ τοιαύτη κατάντια ὁμοιάζει πρὸς τὸν μοιραῖον τοῦ Νέστορος χιτῶνα, ὅστις εἶναι προσκεκολλημένος ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτῶν, καὶ οὐδὲ δύναται νὰ ἀποσπασθῶσιν αὐτὸν χωρὶς ν' ἀποσχίσωσι καὶ τερμάκη ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν.

Ἡμεῖς ἔχομεν θέλει πῶς, δι' αὐτὸ δὲ ἀκριβοῦς εἶμεθα ἀμεροληπτοί. Πᾶς ἄλλος ἃς ἠφροαιδονεθῆ ἄνω ἰσῆτων καὶ πηξῆδος εἰς τὸ τῶν θρημαβουτικῶν ζητημάτων μῆνι πῆλαρος, ἡμεῖς ἡμᾶς γνωρίζομεν κάλλιστα τὸν λιμένα, εἰς ὃν θὰ προσορμήσῃ ἡμεῖς τὸ πνευματικὸν πλοῖον. Ἀνόμεθα δὲ λίαν ἐθροισθῶς ν' ἀναπειλάσωμεν τὰ ἰσῆτα εἰς τὰς αἴφας τῆς

Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον κατέχομεν τοιαύτην πηξῆδα, ἣτις θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων ἐθροισκόμενος καὶ θὰ ἐμποδίσῃ ἡμᾶς νὰ καταστραφῶμεν εἰς τὴν βράχους τῆς πλάτης. Τρῖντι θυνάμεθα ἀσφαλῶς καὶ νὰ ἐξετάσωμεν καὶ νὰ ποιήσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν ὅλων τῶν θρημαβουτικῶν διδασκαλιῶν, διότι εἶμεθα ἐξημαρτισμένοι ἀπέναντι πάσης ἐποπληψείας. Λοιπὸν ἡμεῖς θέλομεν διδάξῃ καὶ ἀναπέσει τὴν ἐπιστήμην διὰ τῆς συνειδήσεως, τοῦτέστιν ἡμεῖς θὰ εἶμεθα ἀμεροληπτοί ἄνω ἀδυναμιῶν καὶ ἄνω οὐδεμιᾶς ἀνάγκης νὰ παραστωπώμεν τὰ πράγματα. Ἀμεροληπτοί ἄνω ἀδυναμιῶν, διότι οὐδέ τις ἐκαναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἀέλωμεν νὰ δικαιολογῶμεν τὸ φερόδες καὶ τὸ διαφθορῶμεν, ἕτινα ἠδύνατο ποτε νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνθροπικῶν στοιχείων, καλῶς γνωσκόντες διὰ πίστεις ὅτι μόνον τὸ θεῖον εἶναι καὶ ἀμετάβλητον καὶ ἀναλλοίωτον. Θὰ εἶμεθα δὲ, ὡς ἦδη εἶπαμεν, καὶ ἀμεροληπτοί ἄνω παραιοπλησίων, καθ' ὅσον δὲν θέλομεν ποτε σιωπήσῃ καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὰς προσηβυλῆς, ἕτινα ἐναντιοῦνται κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅταν δὲ θὰ ἔχομεν ἀνασκευάσῃ καὶ ἀποστρέψῃ τοὺς ἐναντίους ἡμῶν, δὲν θέλομεν μεταχειρισθῆναι τὸ ῥολοῖον, τὸ εἶθον τοῦτο ὅπλον, ὅπερ εὐρίσκειται καὶ μὲν εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ Βολταῖρ, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάξιον τῆς ἐπιστημονικῆς σοβαρότητος, καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ εἰς ψυχὰς ὀφειλομένου, οὐδὲ εἰς τὴν ἕβην, ἢ εἰς τὴν λοιδορίαν, τὰ χαμηλὰ ταῦτα μέσῃ, τὰ οὐδὲν ἴσῳτα πρόβλημα, καὶ ἕτινα, μακρὸν τοῦ φητῆσαι τὰ πνεύματα, χρησιμεύουσιν εἰς τὸ ἐξερθεῖν καὶ καθίσταται αὐτὰ ἄγρια. Ἡμεῖς θέλομεν νὰ δειδῶμεν τὴν ἀλήθειαν ἐν τῇ ἀγάπῃ «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ» (πρὸς Ἐφεσ. Α'. 15). Τὴν ἀρετήριαν ταύτην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἔχομεν ἐν τῇ σημαίᾳ ἡμῶν πάντοτε γράψῃ, οὐδὲν φοβούμεθα νὰ μείνωμεν ποτε ὀπίσω. Ἡ ὁμήτρα αὐτῆ θέλει προσέτι σημειώσῃ τὴν γραμμὴν τῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἐργασίας ἡμῶν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ τῆς Θεολογίας. Ἐάν ἢ Ἀγάπη ἦται ἡ στολή τῆς ἀληθείας ἀπέναντι ὅλων, πρέπει κατὰ μέγιστον λόγον νὰ ἦται ἀπέναντι τῆς σπουδαζομένης νεολαίας, ὡς οὕτω φῶς φωτίζον καὶ κατακτῶν τὰς διανοίας, οὐχὶ βεβαίως τῆς ἀστροφῆς τὸ φρονεῖν καὶ καῖον, ἀλλὰ φῶς ἡλίον διευκρινίζον καὶ θερμαίνον εἶναι ἄλλως λέξουσιν ἢ Ἀλήθεια ἢ συνειδυμένη τῇ χάριτι.

Κόριοι, ἐτελείωσα πρὶν ἢ ὅπως κλείσω τὴν εἰσαγωγὴν μου ταύτην, ἐπιτραπήτω μοι νὰ παραπέσω τι εἰς εἰς ἀφορῶν. Ἐν δύνανται ἀποκρύψω καὶ τὴν στενοχωρίαν καὶ τοὺς φόβους τοὺς ἦδη ἀνησυχούντας τὸ ἔμὸν πνεῦμα ἐν τῇ σκέψει τοῦ βροῦς ἐπιχειρήματος, ὅπερ

ἀναλαμβάνω ἐκεῖνο δὲ πρὸ πάντων, ἕπερ μοι ἐμποιεῖ φόβον, εἶναι ὅτι ἡ δημοσία γνώμη μὲ πολὺ δίκαιον ἀπαιτεῖ κατ' ἑνὸς ἱερέως, τοῦ θέλοντος νὰ διδάξῃ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Θεοσκείας πλειότερον τε ἢ κατ' ἑνὸς καθηγγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις ἔχει πρὸς αὐτοῦ νὰ διεξιμηνεὺση ἄλλην ὄλην, ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι ὑψηλὴ καὶ βαθεῖα. Σκεπτόμενος δὲ τὰς δυσκολίας τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος τῶν γνωμῶν, ἃς περιέχει, πρὸς δὲ τὴν κατάληψιν καὶ ὑπὸ τινὰ ἐποψίαν καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ προγράμματος, ἕπερ ἐσχεδιάζω, τοῦ ἀπαιτοῦντος πολυειδεῖς γνώσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, καὶ ἀποβλέπων εἰς τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἐναντίων, πρὸς οὓς δεῖν νὰ γείνη ἡ πάλῃ, πιστεύσατε ὅτι ἐν τῷ τῆς ψυχῆς μου βίβῃ συνεισθιάνομαι διδουκατολογημένον τινὰ φόβον. Ἐπαύθη ἐπειθόμενον νὰ ἤμην ἐν τῶν σπανίων ἐκείνων καὶ ἐξόχων πνευμάτων, ἔτινα ἡ Θεία Προνοία ἐνίοτε στέλλει εἰς τὴν Γῆν, ἀλλὰ βεβαίως ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐν ἐξ ἐκείνων. Ἀπαιτεῖται διάνοια βαθεῖα, καὶ παιδεία ἐδραεῖς διαστάσεως, καθ' ὅσον ἡ Ἐπιστήμη τῆς Θεοσκείας ἔχει προσδόκιμον ἀφορμὴν πρὸς ἕλας σχεδὸν τὰς ἐπιστήμας, δηλ. ἐν βλέμμα ματιῶν εἰς τὸ ἐξάγειν ἐκ τῶν σκοτεινῶν μερῶν τὰ μᾶλλον πεπλεγμένα ζητήματα, καὶ εἰς τὸ λύειν τὰ σπουδαίτερα προβλήματα, καὶ λόγον, ὅτις εἰ καὶ ἔχει τὴν φωνὴν αὐστηρὰν καὶ ἐνίοτε μαθηματικὴν, ἅμως δὲν πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τὴν εὐλογικίαν, ἥτις καὶ πείθει καὶ ἔλκει ἰδοὺ τόσα δῶρα, ἀπαραιτήτως μὲν ἀναγκαῖα, ἀλλ' ὧν ἐγὼ στεροῦμαι. Φοβοῦμαι τῇ ἀληθείᾳ νὰ τεθῶ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἡν ἀναλαμβάνω ὑποχρεώσεως μὴ φανῶ μικρότερος τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ ἐπισήμου ἱερέως τοῦ καλέσαντός με δοῦναι ἑναρξῆν εἰς τὴν νέαν ταύτην καθίδρυσιν, εἰς τὰς ἡμετέρας δικαίας καὶ ἑλλόγους προεδουκίας, εἰς τὴν χρειαὴν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Καὶ ὅμως ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐπαρμύσω ἐπ' ἐμὲ τὰς ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ἐκφωνηθείσας λέξεις ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῆς πρώτης αὐτοῦ πολιτικῆς δίκης: «Non electus unus, qui maximo ingenio, sed... ex omnibus, qui minimo periculo possem dicere» (pro sexto Roscio Amerino), δηλ. «ἐξέλεξαν ἐμὲ μετὰ ὅλων οὐχὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ὑπεροχὴν, ἀλλὰ διότι ὑπῆρχεν ἥσσω κίνδυνος νὰ πράξω αὐτὰ». Οὕτω δὲ ἡ αἰ ἀσθενεῖς μου προσπαθεῖται θεοπεφανωθῶσιν ὑπὸ εὐτυχῶς ἀποτελέσματος, καὶ τότε ἡ ἀξία θὰ ἦμαι οὐχὶ ἐμῆ, ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς ὑποθέσεως, ἣν ὑπερασπίζομαι, ἢ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦται οὐχὶ εὐτυχές, καὶ τότε δικαίως θ' ἀποδοθῇ τῇ ἀδυναμίᾳ καὶ ἀνεπαρκεῖᾳ μου.

Καὶ ὅμως, σὺν πᾶσι τοῖσις, ἄφρατε νὰ δη-

λώσω εἰς ὑμᾶς ἐλικρινῶς τὸν στοχασμὸν μου, ὅστις εἶναι: ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ποθοῦμενον δὲν δύναται νὰ μὲν λείψῃ. — Ὡς ναιὶ ναι! εἰσθε ὑμεῖς, οἵτινες μ' ἐδαπιστεῖτε καὶ χεῖτε ἀναπνοὴν καὶ σθένος ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τοῦλάχιστον ἐγὼ οὐδὲ φαντάζομαι ὅτι ὑμεῖς θέλετε ἀποβλέψῃ εἰς τὴν θεοσηκευτικὴν ταύτην ἐκπαίδευσιν μετὰ ψυχρότητος καὶ ἀδιαφορίας, οὐχί, δὲν θέλω οὐδὲ κλῆν ὑποπτεῦσθαι ἄδικον ὅτι ὑμεῖς εἰσθε γενεὰ ψυχρὰ καὶ ὑπολογιστικὴ. Ἡ νεολαία εἶναι καὶ προσέπει νὰ ἦται εὐγενὴς καὶ γενναία, διὰ νὰ δύναται νὰ ἐπιδοθῇ μετ' ἀφοσιώσεως εἰς βιβαεῖς μελέτας, εἰς ὑψηλὰ ἰδεώδη. Ἐπειτα δὲ ἐν τῇ σχολῇ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Θεοσκείας δὲν θὰ ὦσιν οὔτε καθηγγηταί, οὔτε φοιτηταί, ἐγὼ ἐν μέσῳ ὑμῶν δὲν θὰ ἦμαι ἐμῆ φίλος μετὰ φίλων, θέλω δὲ ποιῆσαι πρὸς ὑμᾶς μέγας τῶν σπουδῶν μου καὶ τῶν παρατηρηθέντων μου, δὲν θέλωσι δὲ τὰ μαθήματά μου εἶναι ἐμῆ συνδικαίεσις οἰκογενειακῆ, αἵτινες, ἐὰν δὲν θὰ ἔχωσι τὸ χροῖμα τῆς τιμῆς τῆς εὐλογικίας καὶ τῆς παιδείας, θὰ ἔχωσιν ἐκεῖνο τὸ τῆς καρδίας. Ἄν εἶναι δὲ τοῦτο μικρὸν, προκειμένου νὰ κέρη τις ἐναρξῆν σχολῆς, ἥτις λόγῳ τόσου καὶ χρόνου εἶναι ἡ πρότερον ἐν Ἰταλίᾳ ἀχορημένη καὶ ἴσως καὶ ἐν ἑσπέρῃ τῇ Ἑσπέρῃ, καὶ ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακαινίσῃ ἐν Παρισίῳ τὴν ἀρχαίαν Σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐκ Σικελίας Πανταίου (1) ἐδημοσηγοῦντο οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι, ὁ ἱερός Κλήμης καὶ ὁ Ὁριγένης: οὕτω δὲ ἐγὼ ἀπλῶς θὰ ἦμαι ὁ ποιῶν τὴν ἑναρξῆν, χιλιάκις δὲ θὰ λογιζομαι εὐτυχῆς, ἐὰν ἤθελον δυνηθῆν νὰ ἴψω ἐν τῇ διανοίᾳ τὸν δημοσηγοικὸν σπινθῆρα τῶν μεγάλων ἔργων, ἐὰν θὰ ἠδύναμην νὰ συνεργασθῶ τῇ Θεῖᾳ Προνοίᾳ εἰς τὸ ἐγείρειν μεγαλοφυῆς τι πνεῦμα, ἐκ τοῦ κλήρου ἢ ἐκ τοῦ λαοῦ, ὅπερ ὁ ἐπὶ θύραις εὐειστὸς Αἰὼν νὰ δύναται νὰ χαιρετίσῃ ὡς τὸν μέγαν Χριστιανὸν Ἀπολογητὴν κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους.

Ἐυγενεῖς νεοί, λοιπὸν ὑμεῖς θέλετε ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν ἑνὸς φίλου: ἐπὶ δὲ ταύτῃ εἶμαι βέβαιος, καθ' ὅσον ἀλλαχόθεν ἔλαβον τὴν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσω καὶ ἐκτιμήσω τὴν ἡμετέραν καρδίαν.

Ἦμεῖς ἐνεθαρρυνάτε με εἰς τόπον σεβαστότερον ἢ ὅσον εἶμαι μέτριος ὁ χῶρος καὶ ἡ ἔδρα μίᾳ σχολῆς: ἐκεῖ εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ περικαλλῆ Ἀθηροπόλιν ὑμῶν μοι ἐδείξατε ἐμπρόκτως ὅτι ἡ σπουδάζουσα ἑστικὴ νεολαία εἶναι πᾶν ἄλλο ἢ εἰς τὸν λόγον ἀδιάφορος, τὸν λόγον τὸν ἀναχωροῦντα ἐκ τῆς καρδίας, ὃν ἀγαπᾷ, ἀδελφωποιεῖται μετ' αὐτοῦ καθ' ἕλας

(1) Ἰδὲ Ἐκκλ. Ἱστορίαν Α. Δ. Κυριακῶν τὰμ. Α' σ. 132 Πάνταϊνος ἦτο Ἀθηναῖος στωϊκὸς φιλόσοφος διδάχθεις ὑπὸ τίνος μαθητοῦ τῶν Ἀποστόλων τὸν Χριστιανισμὸν.

τὰς γενναίας καὶ νομίμους ἐμπνεύσεις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἀπὸ τότε τρέπω πρὸς ὑμᾶς ἀληθῆ ἀγάπην, αὐτὴ δὲ τοῦτο ἀκριβῶς μὲ ὑπεκέντησε νὰ ἀναδεχθῶ εὐχαρίστως τὸ βάρος τοῦ μαθήματος τοῦτου τῆς Ἐπιστήμης τῆς Θεοσκείας. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Παταίου, τῆς εὐγενοῦς ταύτης πόλεως, ἐν ἣ ἔδραν τόσον εὐφραῖαν στοργῆς καὶ φιλομουσίας ἄρουραν, τοῦ Παταίου, εἰς ὃ ἐρχόμενος νὰ διαμείνω εὐχαρίστως χαιροῦν καὶ προσεγορευῶ ὡς δευτέραν πατρίδα ἢ μᾶλλον ὡς πατρίδα μου κατ' ἐκλογὴν, καὶ τοῦτο διότι ὑμεῖς μὲ ἐκμήσατε διὰ τοῦ τίτλου τοῦ πολίτου, οὐχὶ διὰ τὸ πῶν τινός, ὅστις δύναται νὰ ἦται ἐν τῷ χρόνῳ τετιμιμένος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἀσθημάτων ἐκείνων, ἔτινα ἔχουσι τὰς ἴσας καλῶς πεφυτευμένας ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς ψυχῆς ὑμῶν, καὶ διὰ τοῦτο, τὸ τοῦ πολίτου δικαίωμα λέγειν δικαίωμα τῆς καρδίας. Καὶ σήμερον ἐν τῇ ἀθιότητι ταύτῃ τὸ ἀπόρον ὑμῶν μὲ ἐπιβεβαίωσεν, μὲ συγκινεῖ, μὲ ἐνθαρρύνει. Ὑπὸ δὲ συνθήμης τῶσιν ἐδὲ οὐκ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θ' ἀπακηθῶ. Οὐχί, ἐνοσημαῖς οὐκω πανηγυρικαῖς ἢ καρδίαι οὐδέποτε ἀπατάται: ἐὰν λοιπὸν ὑμεῖς δὲν δύνασθε νὰ στηριχθῆτε βεβαίως ἐπὶ τῶν δυνάμεων μου, ἐγὼ τοῦτατικὸν πέποιθα πολὺ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων συμπαθειῶν. Τοῦτο δὲ μοι ἀρετὴ καὶ οὐδὲ ἄλλως ἀνάγκη ἔλλου, ὅπως ἀρχίωσιν. Αἰσθῶν ἐν ὁνόματι τοῦ Θεοῦ ἐκείνων, ὅστις εἶναι ὁ Κύριος τῶν Ἐπιστημῶν, καλῶ ἰδουμένην καὶ ἀνεωγμένην ἐν Παρισίῳ τὴν Σχολὴν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Θεοσκείας χάριν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Νεολαίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΥΛΛΕΡΟΣ
(GEORGES MULLER)
Ἡ ΕΚ ΠΙΣΤΕΩΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἐν τῷ ἐν Παρισίῳ ἐκδομένῳ περιοδικῷ Revue Cyprienne μεταφράσαμεν εἰς τὰς ἀγγλῆς τῆς «Ἐκπαιδεύσεως» τὸ ἐπόμενον ψυχροφελές, οἰκοδομητικὸν καὶ προαιτιῶν ἄρθρον, ἐξόχον καὶ ἐκτάκτον παραδείγματος εἶδος περιέχοντος, ἵνα ἐφ' ἑνὸς μὲν συντελεσθῶσιν εἰς τὴν ἰθαυτέαν διάδοσιν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀγάπης τοῦ πλησίον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως καθαρῶς ἴδωμεν καὶ ἐννοήσωμεν πόσον ἀξίαν ἀποδοθῶσιν, πόσον ἐκτιμῶσι, καὶ πῶς κρῖνονται ἐν ἐθεώπῃ τὰς τοιαύτου εἶδους ἀγαθοσοφίας καὶ θεοσηκευτικῆς ἐνεργείας.

Ἐπιερχόμενός τις ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ἵσταται μετὰ περιεργείας πλήρους ἐκπλήξεως πρὸ ἐκτάκτων βιβλίων, γιγαντιαίων θρωσκῶν, ὑπερμεγέθων ξιφῶν, τὰ ὅποια καλὸν δυσκόλως σημερινοῦς στρατιώτης θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνεγείρῃ, καὶ ἐπιθυμῆ νὰ μίθῃ εἰς πόλιν ἀράγος γενεὰν ἀνήκον ὅτι τὰ στήθη αὐτῶν διὰ τοῦ

τῶν κοσμοδυντα, καὶ τοὺς βραχίονας ὀπλίτων, ἀναλογιζόμενος ταῦτοχρόνως καὶ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν οἱ λεπυνοὶ θέντες ἀπόγονοι τῶν φροβερῶν τοῦτων προγόνων, ἵνα χαιροῦσθῃσι τὰ ὄργανα αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως.

Ἐν τῇ πνευματικῇ σφαίρᾳ ὑπάρχουσιν ἐπίσης ὅπλα ἀσυγκρίτου ἰσχύος, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἡμέτεροι ἐν τῇ πίστει προγόνοι ἐξετέλουν θαύματα, καὶ τὰ ὅποια φαίνονται βαρύντα ἐν ταῖς καταπεποιημέναις ἡμῶν χερσὶ. Διότι μὲν τὸ ξίφος τοῦ ἀνδρείου Ἡρώου Roland (1) τὸν γρανέτην τοῦ Roncesvaux (2), ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ἄνωμά του, τὸ ὅπλον ἕως, περὶ τοῦ ὁποίου σκαπτόμεθα καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἡμιλώσωμεν μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, εἶναι ἀσυγκρίτως θαυμασιότερον δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ σχίξῃ βράχους: ἀνυψεῖ θρη. Τὸ ὅπλον τοῦτο εἶναι ἡ ἐκ πίστεως προσευχή. «Ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, λέγει ὁ Ἰησοῦς... κλῆν τῷ θεῷ τούτῳ κείνητα, ἄρθηται καὶ βλήθηται εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ἀνέστητα ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύουσιν λήψουσιν» (Ματθ. κβ', 21, 22). Ἄν εἶναι ὑπερβολή; δὲν εἶναι ἐν τῶν συνηθῶν ἀνοδομεν, ἀλλ' εἶναι ὑπὸ ὁποίας καθ' ἑκάστην ἀνοδομεν, ἀλλ' εἶναι ὑπὸ καταπληκτικῆν εἰκόνα ἰσχυρὰ ἀλήθεια. Ἡ κολλοσιαία ἐνέργεια καὶ αἱ μεγαλοπρεπεῖς κατακτήσεις τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῆς προσευχῆς, οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο Ἀπόστολος Παῦλος, Ἰωάννης, Πέτρος, ἐν ταῖς πρώταις ἡμέραις τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, καὶ τόσων ἄλλων κατόπιν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ἀληθῶς καὶ στεροῶς ἐπιβεβαιούσι καὶ ἐπιπροσφύζουσι τὰς τοῦ Σατήρος ὑποσχέσεις. Ἐν ταῖς χερσὶ τῶν γιγάντων τούτων τὸ ξίφος τοῦτο διέσχισε τὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀντιπάλων: ὁ μαχλὸς αὐτοῦ ἀνεῖν ἡσέ τὸν κόσμον.

Ἄλλ' ἐν τῷ ὀπλισμῷ τῶν ἀρχαίων ἱπποτῶν δὲν ἐφαρμόζεται νῦν ἐπὶ τῶν λεπυνοῦντων μελῶν ἡμῶν, ἢ μετὰ πίστεως ἕως προσευχῆ δύναται νὰ εὐρίσκη πάντοτε σήμερον, ὡς καὶ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ χριστιανισμοῦ, μαχητῶν, οἱ ὁποῖοι γνωσκουσιν νὰ μεταχειρίζονται αὐτήν. Ἄν ὑπάρχει χριστιανός, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ δύναται, ἂν θέλῃ νὰ ἐκπληροῦ

(1) Ρολάνδος, διάσημον ἠρωϊκὸν ἱπποτῶν ἦρωον, ἐν τῇ Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ διὰ ποικίλων ἡμερῶν ἐγκωμιαζόμενον. Recherche de Roland (ἔργον τοῦ Ρολάνδου), ὄνομα δοθὲν εἰς μίαν τῶν χρονοσχεπῶν τῶν Τυρρητῶν, ἐφ' ἧς βεβαιούσιν ὅτι ὁ Ρολάνδος ἐπεθόμηνε νὰ θρασῆν τὸ ξίφος του κτυπῶν, πρὶν ἀποθάνῃ.

(2) Χορὸν ἐν Ἰσπανίᾳ εἰς τὰ Πυρηναῖα ἐν τῇ μεγάλῃ κοιλάδι Val-Carlos, ἀνομαζόμενον ἐπίσης Roncesvalles.

κοῦ ἡμῶν βίου, καὶ τῶν δεσμῶν, τὰ ὅποια παρεμβάλλονται ἐν τῇ ἀνεπιθύμῳ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν. Κατὰ τινος ἄρας τὰ αἰσθητά ἡμῶν τὸσον ὀλίγον συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν θελήματος τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἐρωτῶμεν ἐνίοτε ἡμᾶς αὐτοὺς, ἂν ἀληθῶς εἴμεθα χριστιανοί. Ἡ ταυτοῦτης ὅμως τῆς πείρας τοῦ ἀνασωθέντος τούτου χριστιανοῦ διδάσκει ἡμᾶς νὰ μὴ καταβαλλόμεθα ὑπὸ τῆς θλιβερᾶς ταύτης ἐξετάσεως, ἀλλὰ νὰ καταβάλλωμεν ἀπ' ἐναντίας πᾶσαν προσηλασμίαν, ἵνα ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον ἀνέλθωμεν ἐπὶ τῶν φωτεινῶν κορυφῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνέβη διὰ τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ. Ἄλλως εἴμεθα ἀσυγχώρητοι, ἂν ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πρόφασιν, ἀναστέλλοιτες τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν ἡμῶν, μένωμεν κάτω καὶ ἀρνούμεθα νὰ φέρωμεν τὸ ἐμβλημα τοῦ πιστοῦ. «Τελειότερος, ὑψηλότερος μέχρι τῆς ὑψίστης τοῦ ἁγιασμοῦ κορυφῆς!»

Οὐδὲν λοιπὸν τὸ κωλύον μέχρι τούτου, ὡπως φθάσωμεν τὸ πνευματικὸν ὕψος τοῦ Γεωργίου Μυλλέρου. Ἀπ' ἐναντίας συνήθως ὀλιγότερον ἢ ὅσον ἐκεῖνος δεδασμευμένοι ἠδυνάμεθα ταχύτερον καὶ περισσώτερον νὰ προχωρήσωμεν. (Ἀκολουθεῖ)

ΑΙ ΓΕΝΝΑΙΑΙ ΚΑΡΔΙΑΙ

Ὁ κόσμος ἔχει περισσοτέρην ἀνάγκην γενναίας καρδίας. Κατ' ἔτος ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπόγνωσις ἀριθμοῦσι μυριάδας θυμάτων, ἐνθ' οὐκόλως ἠδύναυτο νὰ ἐλαττωθῶσιν ἐκαισθητῶς, ἂν ὑπῆρχε μεγαλειότερος ἀριθμὸς ἰσχυρῶν καὶ τρυφερῶν καρδιῶν, αἵτινες γνώσκουσι νὰ ἀπευθύνωσι λόγους παραμυθίας καὶ νὰ μεταδίδωσι θάρρος καὶ ζωὴν εἰς τὰς συντετριμμένας καρδίας καὶ τὰ καταβεβλημένα πνεύματα τὰ ἦδη καὶ ἡ ἀγωγὴ καθείργουσι συγχρότως τὴν καρδίαν ἡμῶν ὡς σιδηρὰ δεσμά ἢ ἐμποδίζουσι ἡμᾶς νὰ διακρίνωμεν ὅτι συμβαίνει πέραν τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν εἴτε πραγματικῶν, εἴτε κατὰ φαντασίαν. Θὰ εὐρισκῆ τις ἐνοχλητικόν, π. χ. καὶ θὰ τὸ εἰδεῖται ἐναντίον τῆς ἀξιοπροσέτιας του, ἂν διερχόμενος πολυάνθρωπον ὄδον ἔστηκε νὰ πληροφρηθῇ περὶ τῆς αἰτίας, ἣτις παρακινεῖ φακενδύτην τινὰ παῖδα νὰ χύνη δάκρυα. Ἐν τούτοις φιλικὸς τις λόγος, συμβουλή τις ἢ ὀδηγία, ὀλίγα κερμάτια πρὸς διατροφήν ἢ ἐλαχίστη τέλος βοήθεια ἐδύνατο νὰ διασκεδάσῃ τὰ ν φη τὰ θλίβοντα τὴν καρδίαν του. Ὅλοι οἱ π ὠχοὶ παῖδες, τοὺς ὁποίους συναντᾷ τις, δὲν εἴνε ἐν συστήματι ἐπαθεῖ. Ὅλοι ἔχουσιν ἀκαρδίαν νεαρός, πλήρεις αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης καὶ ἀθυρομῆτου ἀγάπης πρὸς πᾶσαν ἐνδειξὴν ἀληθοῦς φιλοφροσύνης ὅλοι

ἔχουσι σῶμα ὑποκείμενον εἰς τὴν ὀδύνην καὶ ψυχὴν, ἣτις δύναται ἢ νὰ σωθῇ ἢ νὰ ἀπολεσθῇ.

Ὁ γενναῖος ἄνθρωπος διέκχεται τὸν κόσμον, ἔχων πάντοτε τὴν καρδίαν ἠνεργημένην εἰς τὴν συμπάθειαν. Ὅπου βλέπει τὸν πλησίον του λείαν τῆς ὀδύνης καὶ τῆς στενοχωρίας, σπουδάξει πάση δυνάμει νὰ τὸν ἀνακουρίσῃ. Ἄν κομβῶναι τὸ ἐνδύμα του, ἀποκρινόμενος εἰς τὴν σφαιρῶσιν του «Τούτο δὲν με ἐνδιαφέρει», ἀλλ' ἀμέσως τείνει βοήθητον χεῖρα εἰς τὸν δυστυχῆ. — Ἡμεῖσαν τινὰ ἐγνωρίσθη τινα τῶν γενναίων τούτων καρδιῶν ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ. Ἦτο οὗτος καλῶς ἐνδεδυμένος, ἀνεγνώσκεις δὲ μετὰ προσοχῆς ἐφημερίδα. Ἀπέκρινε του ἐκάθιστο πτωχῆ τις γυνὴ περιτριφυμένη ὑπὸ ἐξοχίας, ὣν ὁ πρῶτος δὲν ἦτο μεγαλειότερος τῶν δώδεκα ἐτῶν. Ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, ἀγροῖκος ὢν, ἐκτύπη ἀσπλάγγως ἀπὸ κειροῦ εἰς καιρὸν ἕνα τῶν μικρῶν, ὅστις δὲν εἰξέυρε νὰ παραστήσῃ εἰ μὴ διὰ φωνῶν καὶ κλαυθμῶν τὴν ἐνοχλήσειν, ἦν τῷ προῦξένει ὁ κομπορτός, ὃν ὁ κνεμὸς ἐρριπτεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Οἱ χωρακτῆρες τοῦ προσώπου τῆς μητρὸς ἔξέφραζον τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν καρτερίαν, μετ' ἀδιαλείπτου δὲ ἀνησυχίας ἐπιγρούπναι εἰς τὸ μικρὸν κοίμητόν της. Οὐδὲν τῶν τέκνων της ἦτον ἡμελημένον ἢ κακοενδεδυμένον, ἂν καὶ τὰ ἐνδύματά των ἦσαν τῆς ἐσχάτης ἀπλότητος. Ὅτε ἐσταμάτησαν ὁ σιδηροδρόμος, αὐτὴ ἐξήγαγεν ἕκ τινος μικροῦ καλάθου ἄρου καὶ τυροῦν, ἔπερ διένειμεν εἰς τὰ τέκνα της μετ' ἄκρας οἰκονομίας. Τότε ἡ ἀγνωστὸς γενναία καρδία, ἣτις μετὰ προσοχῆς παρετήρει τὰ γινόμενα, φωνάξασα ὀπωροπάλιν ἠρώτησεν ἀρεκτῆς ὀπόρας, ἃς διένειμεν εἰς τὰ πτωχὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ ὑφ' ἡμεῖς ἤστρακτον ἐκ χαρᾶς διὰ τὸ ἀπροσδόκητον ὄφρον. Μεταξὺ τούτων μικρὰ κόρη πενταετής, κερμηκὴ καὶ σχεδὸν ἀσθενής, προσεπάθησε νὰ ἀναπαύσῃ ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς της ἄλλὰ τὸ μικρὸν, ὑπερ αὐτῆ ἐκράτει ἐν ταῖς ἀγκάλαις, διεφιλνεύετο τὴν θεοῦν τύσον ζῶντος, ὥστε ἡ μικρὰ κόρη ὑπερῶσθη νὰ ὑποχωρήσῃ ἀλλ' ἡ γενναία ἐκείνη καρδία δὲν ἐδίστασε νὰ προσκαλέσῃ παρ' ἑαυτὴν τὴν μικρὰν, εἰς τὴν παρεχώρησε τόπον, καὶ μετ' ἐπιμελείας ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἐροῖτιζε δ' αὐτὴν ἠρέμα μετ' ἐφημερίδα της, μέχρις ὅτου ἐβουθίσθη ἡ μικρὰ εἰς τὸν ὕπνον. Ὅτε παρετέθη τὸ γάμμα, εἶδομεν ὅλα τὰ μέλη τῆς πτωχῆς ἐκείνης οἰκογενείας παρακαθίσαντα εἰς τράπεζαν ἀφθονοῦσαν τροφῶν, τὰς ὁποίας ἴσως πρῶτην ἦδη φροῦν ἐγούνο. Ἐνοήσαμεν πῶθεν ἢ νὰ αὐτῆ ἀγοθνεργία, καὶ ἠδολογήσαμεν κατ' ἑαυτοὺς τὴν εὐγενῆ καὶ γενναίαν καρδίαν, ἣτις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀφῆκε νὰ λάμψῃ ἀπὸ τῆς ἡλίου ἐπὶ τῆς στυ-

γνῆς ὁδοῦ τῶν πτωχῶν ἐκείνων ὀδοιπόρων. Χριστικῶς ἀναγνώστα, φροντίξον πάντοτε περὶ τῶν πτωχῶν καὶ μὴ λησμονεῖς βεῖ ἐν ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος διδόμενον ἐξ ἀγάπης τοῦ Κυρίου οὐδέποτε θὰ ἀπολέσῃ τὴν ἀμοιβὴν του. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Δ. Μαρτίνος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΕΙΛΗΞΕΙΣ

Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας. Ἡ Α. Π. ὁ γερὰτος καὶ λίαν πρῶτος Πατριάρχης τῆς τῶν Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας κ. Σωφροδίνος, διατίθεισας κατὰ τὸ θέρος ἐν Ἀέρος, διενεοῖτο περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος μηνὸς νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ἔδραν αὐτοῦ, ἵνα ἀναλάβῃ αὐτὸς μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν δραστηριότητος τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀνέβαλε δὲ τούτου ἐπ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς ἐν Συρίᾳ ἐνακηφάσεως χυλέρας.

— Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως πληροφροῦμεθα, ὅτι ὁ πανοσιολ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γεράσιμος Μασσάρας, ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων πτυχιούχων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, νῦν δὲ προεστέμμενος τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, λίαν ἐπιτυχῶς καὶ ἀξιοπαινετῶς ἀρωγόμενος κατὰ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ παπικῆς προπαγάνδας, ἐξέδωκεν ἐσχέτους ἐμβροτῆ καὶ διεξοδικῆς «Ἰστορίας τοῦ Σχίσματος» ἐν ἀραβικῇ γλώσσῃ, ἀθεῖα τῆς αὐτοῦ Παναγιώτου τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Πᾶς Ἕλλην ὀρθόδοξος παρακολουθῶν τὰς πνευματικὰς τῶν ἐτεροδόξων προσπαθείας, ὡπως διὰ διαφόρων ἐνεργειῶν καὶ δι' αὐτὸν πολυποικίλων ἀραβικῶν συγγραμμάτων ἀφραφάσσει τὸ εὐσεβὲς ποίμνιον τῶν ἀπὸ τὴν Αἰγύπτου, Συρίας καὶ Παλαιστίνης ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν, συγγαίρει τὸν διαπρεπῆ τούτου κληρικόν διὰ τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ σύγγραμμα. Ἐν αὐτῷ διεξέχεται ὁ συγγραφεὺς πρῶτον τὰς σχέσεις τῶν δύο ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς, ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων μέχρι τοῦ ἐνάτου εἴτα δὲ ἐξιστορεῖ τὰ συμβάντα ἀπὸ τῆς Πατριαρχείας τοῦ μεγάλου Φωτίου μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, ὅτε ἐπισήμως ἐκηρύχθη τὸ Σχίσμα, καὶ τέλος τὰ μετὰ ταῦτα μέχρι τῆς τελευταίας Συνόδου, ἐν ἣ συνήλθον Ἀνατολικοὶ τε καὶ Δυτικοί. Ἐν πᾶσι δὲ ταῦτοις δι' ἐπιχειρημάτων ἰσχυρῶν, εἰλημμένων ἐκ τῆς ἀκαταμαχίτου ἰστορικῆς ἀληθείας, καταπολεμῆ λίαν ἐπιτυχῶς τὰς παπικὰς ἀξιώσεις, ἐπομένως καὶ τὰς τῶν ἀποστόλων τοῦ παπισμοῦ ἀπὸ τὴν

Ἀνατολὴν ἐνεργείας. Ἐπὶ δὲ μᾶλλον χαίρομεν μανθάνοντες, ὅτι καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ ἄλλην εἰς ἀραβικὴν γλῶσσαν ἐπίσης σπουδαῖαν περὶ Μυστηρίων συγγραφῆν ἐξέδωκεν ὁ κ. Γεράσιμος ὑπὲρ τῆς ἀποτελεσματικῆς ὑπερασπίσεως τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, ἐν αἷς ἄλλοτε μὲν τοσοῦτον ἤμαζον αἱ κληρικαὶ Σχολαὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας παραγοῦσαι τόσους ἀγλαοὺς καρποὺς εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, νῦν δὲ τοσοῦτον καταπολεμοῦνται ὑπὸ τῶν ἐτεροδόξων. Διὰ τοῦτο τοιαῦτα συγγράμματα, ὅσα λίαν ἀξιοπαινετῶς ἐκδίδωσιν ὁ πανοσιολ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γεράσιμος Μασσάρας, λίαν χρήσιμα καὶ ἐποικοδομητικὰ εἴνε.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων. — Μεγάλας καὶ καταπληκτικὰς προόδους ποιεῖται ἡ ἐν Παλαιστίνῃ ὀρθόδοξος Ῥωσικὴ Ἐταιρεία. Πρὸς τοῦτο ἔδρασε δέκα σχολὰς, ἐν αἷς φοιτῶσιν ἄρρενὰ τε καὶ θῆλεα. Ἐκτὸς τούτων συντηρεῖ καὶ δύο διδασκαλεῖα ἐν Ναζαρέτ καὶ ἐν Μπεϊτ Ἀζάλα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κοσμᾶ, ἐνθα μορφοῦνται διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμῶν πληροφροῦνται ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευόντων ἀνέρχεται εἰς 1,300. Ἐν διαστήματι δὲ δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν σχολῶν τούτων ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ αὐτῶν τῶν σχολῶν ἐξελεθόντων ἐγγράμμάτων παιδῶν ἀνέρχεται εἰς 1,400. Ἡ διδασκαλία παρέχεται δωρεάν καὶ γίνετα ἐν πνεύματι ὀρθοδόξῳ. Ὡς δὲ ἐξάγεται ἐκ τῶν προγραμμάτων διδάσκονται ἐν αὐταῖς τὰ ἱερά, ἡ ἀραβικὴ καὶ ἡ ἠρωσικὴ γλῶσσα, ἡ ἀριθμητικὴ, ἡ γεωγραφία, ἡ καλλιγραφία καὶ ἡ ὀδικία. Ἐκτὸς τούτου κατ' ἐκάστην Κυριακὴν γίνετα ἐρημνεῖα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν διδασκάλων φοιτῶσιν οἱ μαθηταὶ ἐν σῶματι εἰς τὸν ἐσπερινόν καὶ εἰς τὰς λειτουργίας. Ἀποφάσει δὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ῥωσίας καὶ τῆ συνδρομῆς τῆς ἑταιρείας ταύτης διατηροῦνται νεοὶ τινὲς ἐν Παλαιστίνῃ εἰς τὰ ἱεροσπουδαστήρια καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀκαδημίας τῆς Ῥωσίας.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος. — Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκτάκτως συνεδριάσεως τῆς 20 Ὀκτωβρ. π. μ., ἐτελέσθη ἐπίσημον μνημόσυνον τῆς ἀειμνήστου Μ. Α. Ἀλεξάνδρου ἐν ἄπασιν τοῖς ναοῖς τῆς Ἑλλάδος, τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτῆς παρελθουσῶν.

— Ἐπὶ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Γερμανοῦ τακτικῶς τοῖς τῆς ἐβδομάδος συνεδριάζει ἡ Ἱ. Σύνοδος. Τῆ ἐνεκον αὐτῆς προσοχὴν ἐπισπᾷ ἡ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας ἐγκατάστασις ἱεροκηρῶν τοῦ Θεοῦ λόγου. Καθ' ἃ δὲ πληροφροῦμεθα προέτεινε τῇ Κυβερνήσει τὸν διορισμὸν τινῶν τοιούτων.

— 'Εν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἡ Κυβέρνησις ἀνέγραψε πέντε διὰ τὰς χρευστάσας 20 ἀρχιερατικὰς ἐπισκοπὰς. — Ὁ Ἱερός Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σ. Μητροπολίτου ἤρξατο ἐκτικῶς τοῦ θείου κηρύγματος ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ.

Ἐκκλησία Ῥωσσίας. — Τὴν 1 π. μ. ὑπερευνηκοντούτης, πλήρης ἡμερῶν καὶ δόξης, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ Μητροπολίτης Κιέβου Πλάτων. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἔπαντες οἱ ναοὶ τοῦ Κιέβου ἐτέλεσαν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀνκπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο σεμνὴ καὶ ἐπιβύβουσα τῇ 4 τοῦ αὐτοῦ μηνός· ἐκάφη δὲ ἐν τῇ πλυσίον τοῦ Κιέβου κειμένη ἀρχαίᾳ Ῥωσικῇ Μοσῆ τῆς Λαύρας. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μητροπολίτου τούτου ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ ὀρθοδοξία ἔπασα ἐπώλεσαν ἓνα τῶν διαπρεπεστάτων καὶ σοφωτέρων ἱεραρχῶν, ὅστις ἀπέλαυε τῆς ἀμερόβιτου ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως, ὡς καὶ τοῦ ἐγκαρδίου σεβασμοῦ ἐν ὅλῃ τῇ Ῥωσσίᾳ καὶ ἔξω αὐτῆς, ὡς περ τοῦτο ἐδηλώθη κατὰ τὴν πρό τιμων ἐτῶν γενομένην ἑορτὴν τοῦ Ἰωβηλαίου αὐτοῦ. Ἦτο βαθὺς γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ φιλολογίας, ὡς καὶ τῆς Ἀστικῆς ἐπὶ πολλὰ δὲ ἔτη διετέλεσε καθηγητῆς αὐτῶν εἰς τὰς ἀνωτάτας Θεολογικὰς Ἀκαδημίας τῆς Ῥωσσίας. Μεγάλα δὲ κατώρθωσε διὰ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων καὶ ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀστικῇ Ῥωσσίᾳ κατὰ τῶν ἑταιριῶν τῶν Προτεσταντῶν καὶ Καθολικῶν. Πρὸς τοὺς Ἕλληνας δὲ ἔτρεψε ἰδιαιτέραν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν. Ὀλίγως δὲ ἡμέρας μετὰ τὸ ἐν Ἰαπωνίᾳ συμβῆναι εἰς τὸν Τσάρεβιτς ὁ Μητροπολίτης Πλάτων ἔλεγεν «ἡ χαρὰ ἡμῶν εἶναι διπλῆ, διότι Ἕλληνη ἡγεμονίδης ἔσωσε τὸν διάδοχον ἡμῶν». Ἰδιαιτέραν δὲ ἀγάπην ἔτρεψεν πρὸς τὴν ἀειμνηστον βασίλειαν καὶ μεγάλην θούμισσαν Ἀλεξάνδραν, ἧς ὁ θάνατος βαθέως ἐλύπησεν αὐτόν.

— Ἐν Μόσχᾳ συνεκοιμήθη ἱεραποστολικῶν συνέδριον πρὸς καταπολέμησιν τῶν πολυποικίλων αἱρέσεων ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ δι' τῆς τῶν Στουρτιστῶν, ἧτις μεγάλας καὶ ἐπικινδύνους διαστάσεις ἔλαβεν κατ' αὐτὰς ἐν τῇ μικρᾷ καλουμένῃ Ῥωσσίᾳ. Ἡ αἵρεσις αὕτη εἶναι γερμανικῆς καταγωγῆς, ἔχει δὲ τὸ κέντρον αὐτῆς ἐν Κιέβῳ. Οἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς διατελοῦσιν ὑπὸ μυστηριώδη ὀργανισμῶν, διοικούμενοι ὑπὸ εὐαγγελιστῶν καὶ προφητῶν, ἔξω δὲ κατὰ καιροὺς ἀναφαίνονται μεστὰι τινές. Ἀπέβαλον τὴν ἱερὰν παράδοσιν, παραδεχόμενοι ὡς ἀπόθεντικὰ καὶ ἀξιοπίστα καθόλου μόνον τὰ Εὐαγγέλια καὶ τινὰς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου. Ἀπορρίπτουσι τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ τὰς εἰκόνας, τιμῶσι δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὴν παρθενίαν, καὶ ἔχουσιν ἡθι-

κὴν ἀσσηροτάτην. Ἐκ τῶν μυστηρίων παραδέχονται τινὰ μόνον, ὡς τὸ βάπτισμα, ὑπερλαμβάνουσιν ἐν ὡρίμῳ ἡλικίᾳ. Ἡ κοινωνικὴ δὲ αὐτῶν ἰδέα εἶνε λίαν ἐπικινδύνου, καὶ διὰ τοῦτο προσβάλλεται σύντηνον τὴν προσοχὴν τῆς Ῥωσικῆς Κυβερνήσεως.

Ἐκκλησία Ῥουμανίας. Καὶ ἐν Τρανσυλβανίᾳ τῆς Ῥουμανίας συνήλθε κατ' αὐτὰς ἐκκλησιαστικῶν συνέδριον ὀρθοδόξων. Ἐν αὐτῷ ὁ Ῥουμῆνος Μητροπολίτης Τρανσυλβανίας προέτεινε τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου διὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ. Τὸ συνέδριον, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν σοβαρότητα τῆς προτάσεως ταύτης, ἀνέβαλε νὰ μελετήσῃ αὐτὴν ἐπισιασμένως, διότι οὐ μικρὸν οὐδ' εὐχερὲς τὸ ζήτημα τοῦτο.

ΔΗΛΩΣΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ὁ ἐν Ἀλεξανδροσίᾳ κ. Π. Γροντζάνης ἐδώρησεν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου «Ἀνακλάσεως» ἐν σῶμα «Στοιχειογραφικῆς» του. — Ὁ ἐν Λευκάδος φουτητής τῆς Θεολογίας ἱερολογ. κ. Χρ. Κτενῆς τῶν Α' καὶ Β' τόμον τῆς «Καινῆς Διαθήκης» μετὰ ὑπομνημάτων ἀρχαίων. Ὁ ἐν Μιτυλήνῃ κ. Ἀναστάσιος Ι. Ζάκας καθηγητῆς ἐν σῶμα τῶν «Κριτικῶν καὶ Ἐρμηνευτικῶν Παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ Σοφοκλέους».

Τοῖς κκ. ἀνταποκριταῖς καὶ συνδρομηταῖς ἡμῶν.

Παρακαλοῦνται οἱ κκ. ἀνταποκριταὶ καὶ συνδρομηταὶ ἡμῶν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῷ 81ῳ φύλλῳ ἐνδιαφερόμεσαν γνωστοποίησιν τοῦ γραφείου τοῦ περιοδικοῦ. Ἀυτοῦμεθα ὅτι πολλοὶ τῶν κ. συνδρομητῶν ἡμῶν, ἐνῶ βλέπουσι καὶ καλῶς γινώσκουσι τὰς δαπάνας καὶ τοὺς πνευματικὸς κόπους, οὓς ὑφίσταμεθα διὰ τὴν τακτικὴν καὶ ἐπιμελεμένην ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν, δὲν θέλουσι μετὰ ἐπιειλημμένως παρακλήσεις νὰ σπεύσωσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπλουσιότητος ὑποχρεώσεως.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰωάννινα ἱερολ. κ. Κ. Ζαλ. φρ. 180 ἑληφ. — Σουλιῶν κ. Σ. Ρα. φρ. 30 ἑληφθ. — Κων)πολιν ἱερολ. κ. Γ. Θσμ. φρ. 9,90 ἑληφθ. — Κάϊρον κ. Ν. Γιαν. φρ. 110 ἑληφθ. — Κόρκον κ. Γ. Ν. Κοζ. φρ. 30 ἑληφθ. — Κορώνη κ. κ. Ἰθ. Κοι. καὶ Γεαρ. Θυμουλ. ἀνὰ δρ. 10 ἑληφθ. — Κόνιτσαν κ. Κ. Π. Λαμπ. φρ. 140 ἑληφθ. — Θεσμῶς εὐχαριστίας πρὸς τοὺς πληρώσαντας κ.κ. συνδρομητὰς ἐκφράζομεν.

Τότοις Ἀ. Κολλερένῃ καὶ Ν. Τριανταφύλλῳ — Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου —